

Úvod

Podkladom pre vypracovanie strategicko - programovej časti strategického dokumentu rozvoja Liptov 2030 pre územie UMR Liptov a jeho jadrových miest Ružomberok a Liptovský Mikuláš (ďalej ako strategický dokument), ktorého súčasťou sú aj PHSR obidvoch jadrových miest do roku 2030, je analytická časť tohto strategického dokumentu. Analytická časť identifikovala hlavný rozvojový potenciál územia UMR Liptov a jeho limity a trendy rozvoja, vyplývajúce z nastavenia podporných nástrojov pre stimulovanie regionálneho rozvoja z úrovne EÚ, najmä pre čerpanie EŠIF pre roky 2021 - 2027 ako aj Programu Slovensko.

Strategicko - programová časť pre PHSR jadrových miest Liptovský Mikuláš a Ružomberok obsahuje návrh "stromu cieľov" zloženého z nasledovných častí:

- **1 vízie a hlavného cieľa,**
- **5 strategických cieľov** v piatich prioritách : (1) Vzdelávanie, ekonomika a inovácie a (2) Životné prostredie, (3) Infraštruktúra, (4) Sociálna stabilita a (5) Identita a sebestačnosť, ktoré vychádzajú z PHSR Žilinského samosprávneho kraja 2021+,
- **26 špecifických cieľov,**
- **81 opatrení.**

Vízia : Územie UMR Liptov, ktoré je územím udržateľného mestského rozvoja 16 obcí a 2 jadrových miest (Ružomberok a Liptovský Mikuláš) spája udržateľné využitie prírodného a kultúrneho potenciálu regiónu, s prosperitou obyvateľov a autentickými zážitkami návštevníkov, v záujme postupného budovania zeleného, udržateľného a sebestačného regiónu odolného voči klimatickým zmenám a plne využívajúceho princípy zdieľanej ekonomiky a potenciálu z angažovania sa miestnych komunít a partnerstiev.

Hlavný cieľ pre mestá Ružomberok a Liptovský Mikuláš : Ďalší rozvoj územia UMR Liptov ako aj jadrových miest Liptovský Mikuláš a Ružomberok je podmienený schopnosťou kľúčových aktérov koordinovane reagovať na problémy a výzvy, ktorým spoločne čelia, pri plnom využití potenciálu územia a príležitostí z neho vyplývajúcich v prioritných tematických oblastiach : P1_Vzdelávanie, ekonomika a inovácie, P2_Životné prostredie, P3_Infraštruktúra, P4_Sociálna stabilita a P5_Identita a sebestačnosť.

Priorita	Strategický cieľ
P1_ Vzdelávanie, ekonomika a inovácie	1. Vytvárať podmienky pre kvalitné vzdelávanie, pre rozvoj tradičných a inovatívnych odvetví hospodárstva, pre dobré pracovné prostredie a dobré spravovanie vecí verejných.
P2_Životné prostredie	2. Zachovať prírodné hodnoty, tradičný krajinný ráz a biodiverzitu a podporiť adaptáciu na dopady klimatickej zmeny.
P3_Infraštruktúra	3. Budovať a udržiavať infraštruktúru podporujúcu udržateľnú mobilitu, energetickú efektívnosť a technickú vybavenosť zlepšujúcu kvalitu života
P4_Sociálna stabilita	4. Dosiahnuť udržateľnú kvalitu života podporenú dostupnosťou sociálnych, zdravotných služieb, služieb bývania a bezpečným prostredím.
P5_Identita a sebestačnosť	5. Budovať atraktívny, konkurencieschopný, odolný a udržateľný región Liptov prostredníctvom spolupráce a podporou partnerstiev.

Pre každý špecifický cieľ je zadaná východisková situácia, opatrenia, ich typové aktivity a kľúčové indikátory úspechu.

Okrem PHSR Žilinského samosprávneho kraja 2021+ boli významným podkladom pre definovanie cieľov, opatrení a typových aktivít PHSR obidvoch jadrových miest pre roky 2015 - 2022.

Dôležitým zdrojom informácií pre stanovenie cieľov, opatrení a typových aktivít bolo **11 stretnutí** s pracovníkmi mestských úradov obidvoch jadrových miest Liptovský Mikuláš a Ružomberok a ich socio - ekonomickými partnermi po tematických oblastiach a stretnutia so starostami 16 obcí, ktoré sú súčasťou územia UMR Liptov.

Strategicko - programová časť strategického dokumentu rozvoja Liptov 2030

Celkovo participovalo na príprave strategicko - programovej časti **151 zainteresovaných osôb** z územia UMR Liptov. Návrh strategicko - programovej časti bol priebežne konzultovaný s 5- člennou expertnou skupinou zloženou zo zástupcov 2 jadrových miest.

Strategicko - programová časť pre PHSR UMR Liptov sa od strategicko - programovej časti PHSR obidvoch jadrových miest Liptovský Mikuláš a Ružomberok líši tým, že obsahuje **len 20 vybraných opatrení** z 81 opatrení navrhnutých pre PHSR jadrových miest, ktoré odrážajú 5 prioritných strategických oblastí UMR Liptov, ktoré sú predmetom spoločného záujmu 18 samospráv a ich integrovaného prístupu k rozvoju územia UMR Liptov.

1. **Udržateľná mobilita pre cestovný ruch** (P3_ Infraštruktúra a P5_Identita a sebestačnosť),
2. **Prosperujúce obehové a odpadové hospodárstvo prepojené na cirkulárnu ekonomiku** (P2_Životné prostredie),
3. **Efektívny energetický manažment postavený na znižovaní energetickej náročnosti verejnej infraštruktúry a zvyšovaní energetickej sebestačnosti regiónu** (P3_Infraštruktúra),
4. **Zelené riešenia** pre zvýšenie adaptability sídiel a krajiny na klimatickú zmenu (P2_Životné prostredie),
5. **Atraktívne služby využitia voľného času pre miestnych ľudí v športe a v kultúre** (P1_Vzdelávanie, ekonomika a inovácie a P5_Identita a sebestačnosť).

Priorita	Prioritná oblasť UMR	Opatrenia
1.Vzdelávanie, ekonomika a inovácie	5	1.2.1 Podporovať kultúrne voľnočasové aktivity detí a mládeže prostredníctvom škôl, ZUŠ, CVČ a zapájanie do aktivít záujmových združení
	5	1.2.2 Podporovať športové voľnočasové aktivity detí a mládeže prostredníctvom škôl, CVČ, športových klubov a zapájanie do aktivít záujmových združení
2. Životné prostredie	1	2.1.1 Permanentne sledovať a aktualizovať územnoplánovacie a rozvojové dokumenty samospráv v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja
	4	2.2.2 Podporovať zelené riešenia v urbanizme sídiel, architektúre budov a v dizajne verejných plôch a priestranstiev
	4	2.3.2 Podporovať ochranu vôd, zásobovanie pitnou vodou a čistenia odpadových vôd
	2	2.5.1 Podporovať predchádzanie vzniku odpadov
	2	2.5.2 Podporovať aktivity a technológie pre opätovné využitie odpadov
3. Infraštruktúra	4	3.1.2 Vytvárať podmienky pre rozvoj parku dopravných prostriedkov na alternatívny pohon
	4	3.1.4 Zvyšovať záujem o nemotorovú cyklistickú dopravu rozširovaním hlavnej a doplnkovej infraštruktúry
	1	3.1.6 Navrhnuť, zaviesť a prioritne podporovať systém intermodálnej dopravy medzi hlavnými turistickými bodmi záujmu a rekreačnými centrami vrátane parkovacej politiky.
	3	3.2.2 Vytvárať podmienky pre efektívny rozvoj v sektore vykurovania a chladenia
	3	3.2.3 Zvyšovať energetické úspory samosprávy a obyvateľstva aj s využitím OZE
5. Identita a sebestačnosť	5	5.1.1 Citlivo obnovovať a renovovať kultúrne pamiatky a miestne pamätihodnosti.
	5	5.1.2 Podporovať rozvoj kultúrneho a kreatívneho priemyslu a jeho operátorov
	5	5.1.3 Zhodnocovať a oživovať kultúrne dedičstvo prostredníctvom kultúrneho turizmu, a tak podporovať jeho zachovanie a ochranu
	5	5.2.1 Vytvoriť fungujúcu a spolupracujúcu sieť športových zariadení, športových klubov a organizácií so zameraním na podporu športu.
	5	5.2.2 Efektívne budovať, renovovať a modernizovať športovú infraštruktúru a jej vybavenie.
	1	5.3.2 Zvýšiť podiel udržateľného cestovného ruchu v miestnej ekonomike
	5	5.4.4 Podporovať mobilitu miestnych obyvateľov Liptova po turistických bodoch záujmu
	ALL	5.5.1 Posilňovať miestnu a regionálnu spoluprácu aktérov územnej spolupráce

PRIORITA 1 : Vzdelávanie, ekonomika a inovácie

Strategický cieľ 1

Vytvárať podmienky pre kvalitné vzdelávanie, pre rozvoj tradičných a inovatívnych odvetví hospodárstva, pre dobré pracovné prostredie a dobré spravovanie vecí verejných.

Špecifické ciele	
1.1	Vytvárať podmienky pre moderné a adaptabilné vzdelávanie
1.2	Vytvárať podmienky pre všestranný rozvoj kreativity a talentu u detí a mládeže a podporovať ich zdravý životný štýl
1.3	Budovať a podporovať atraktívny systém celoživotného vzdelávania pre osobný a profesijný rozvoj
1.4	Skvalitňovať spoluprácu škôl s podnikateľskou praxou
1.5	Systematicky podporovať investovanie a podnikanie vrátane začínajúcich podnikateľov
1.6	Udržiavať a vytvárať dobré pracovné príležitosti na trhu práce
1.7	Podporovať inovačné prístupy a výskumno-inovačné aktivity
1.8	Skvalitniť služby občanom a optimalizovať procesy riadenia a komunikácie samosprávy

Špecifický cieľ 1.1

Vytvárať podmienky pre moderné a adaptabilné vzdelávanie

Východisková situácia

Za posledné roky sa ukázalo sa, ako modernizácia infraštruktúry a vybavenia vzdelávacích inštitúcií pozitívne prispieva ku kvalite vzdelávacieho procesu. V tomto trende modernizácie je potrebné pokračovať.

Negatívnym trendom posledných rokov je zriaďovanie súkromných vzdelávacích inštitúcií v regióne na všetkých stupňoch vzdelávania a chýbajúci kvalifikovaní pedagógovia pre predmety ako matematika, fyzika, anglický jazyk, nakoľko je o tieto "profesie" na trhu práce enormný dopyt.

Pozornosť je potrebné venovať aj očakávaniam na rastúcu kvalitu vzdelávacieho procesu, k čomu prispeje aj intenzívnejšia spolupráca medzi pedagogickými a nepedagogickými pracovníkmi v regióne, v záujme vzájomného zdieľania vedomostí a skúseností. Zážitkové formy vzdelávania a podpora inkluzívneho vzdelávania vie rozvinúť v deťoch a mládeži také hodnoty, ktoré spoločnosť potrebuje kultivovať. Aj z toho dôvodu by sa ich rozvoju na školách všetkých stupňov mala venovať oveľa väčšia pozornosť.

Opatrenia a typové aktivity

Opatrenia	
1.1.1	Zabezpečovať modernizáciu budov, vybavenia a dobrého spravovania škôl a školských zariadení na všetkých stupňoch vzdelávania
1.1.2	Kvalitným vzdelávaním zvyšovať vedomostnú úroveň a zručnosti žiakov a študentov, a tým ich uplatniteľnosť na trhu práce
1.1.3	Podporovať neformálne a zážitkové vzdelávanie v školskej aj mimoškolskej činnosti
1.1.4	Vytvárať podmienky pre špeciálne a inkluzívne vzdelávanie

Opatrenie 1.1.1

Zabezpečovať modernizáciu budov, vybavenia a dobrého spravovania škôl a školských zariadení na všetkých stupňoch vzdelávania

- podľa potreby optimalizovať sieť škôl a školských zariadení,
- zabezpečovať rozširovanie predškolskej výchovy detí od 3-5 rokov, vrátane rozšírenia kapacity materských škôl,
- rekonštruovať, modernizovať a stavebne upravovať objekty škôl a školských zariadení a detských jasí s cieľom zlepšiť ich tepelno-izolačné vlastnosti a zvýšiť energetickú efektívnosť budov,

Strategicko - programová časť strategického dokumentu rozvoja Liptov 2030

- na základných a stredných školách budovať a rekonštruovať odborné učebne a laboratória pre polytechnickú výchovu, technické a prírodovedné zameranie, zvyšovanie remeselných zručností, jazykové učebne a učebne IKT,
- skvalitňovať materiálno - technické vybavenie škôl a školských zariadení a zatriktívňovať školské prostredie,
- podporovať rekonštrukcie, modernizáciu a zlepšovanie technického vybavenia školských knižníc,
- revitalizovať areály škôl vrátane detských ihrísk, športových zariadení pre deti a mládež – uzavretých aj otvorených s možnosťou celoročnej prevádzky, záhrad vrátane prvkov zážitkového a inkluzívneho vzdelávania,
- racionalizovať systém obslužných činností v oblasti správy škôl a školských zariadení (stravovanie, upratovanie, údržba, obstarávanie tovarov a služieb a pod.),
- zvyšovať bezpečnosť detí, žiakov, personálu a majetku školských zariadení (napr. kamerové systémy),
- zlepšovať podmienky pre dochádzanie žiakov a personálu školy do školských zariadení na bicykli (cykloprístrešky).

Opatrenie 1.1.2

Kvalitným vzdelávaním zvyšovať vedomostnú úroveň a zručnosti žiakov a študentov, a tým ich uplatniteľnosť na trhu práce

- spracovávať koncepčné a strategické dokumenty pre rozvoj regionálneho školstva,
- podporovať tvorbu, inovácie a realizáciu vzdelávacích programov zameraných na zvýšenie prírodovedných, matematických, environmentálnych, jazykových, IKT zručností vrátane finančnej gramotnosti vrátane podnikateľských vedomostí a ekonomického myslenia,
- zabezpečovať aktívnu náborovú politiku a zvyšovanie atraktivity učiteľského povolania,
- zvyšovať profesijné kompetencie pedagogických a odborných zamestnancov škôl v procese odborného vzdelávania a prípravy v súlade s kvalifikačnými požiadavkami, potrebami školy a trhu práce,
- zabezpečiť spoluprácu medzi materskými, základnými, strednými školami v regióne a fakultami VŠ pripravujúcimi učiteľov vrátane podpory sieťovania vzdelávacích organizácií na všetkých stupňoch vzdelávania,
- zabezpečovať kontinuálne zlepšovanie kľúčových kompetencií žiakov základných a stredných škôl,
- v rámci legislatívnych možností upravovať učebné osnovy a obsahy učebných predmetov a čo najviac prepájať teoretické a praktické vzdelávanie na základných a stredných školách s potrebami trhu práce,
- podporovať vzdelávacie aktivity zamerané na chápanie súvislostí a mäkké zručnosti,
- podporovať stratifikáciu a transformáciu štruktúry študijných odborov a vzdelávacích programov,
- podporovať zavádzanie nových študijných a učebných odborov zameraných na odvetvia RIS3 a zelené témy (obehové hospodárstvo, Miestna agenda 21 a pod.), príp. iné odvetvia žiadané na regionálnom trhu práce,
- podporovať aktivity zamerané na vytvorenie podmienok pre hybridné a dištančné vzdelávanie,
- podporovať spoluprácu v oblasti výmeny skúseností vo výchovno - vzdelávacom procese,
- podporovať spoluprácu medzi poskytovateľmi vzdelávania so zameraním prípravu, vzdelávanie a profesijnú mobilitu učiteľov, asistentov učiteľov a iného podporného personálu pre vzdelávací proces,
- vytvárať možnosti pre zvyšovanie kvalifikácie a ďalšieho vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov, dôstojné životné podmienky a dostupnejšie bývanie (nájomné bývanie) pre pedagogických a odborných zamestnancov škôl,
- zabezpečiť mapovanie kvality poskytovania vzdelávacích služieb vo vybraných oblastiach,
- vypracovať a aplikovať model komplexného hodnotenia škôl a zavádzania systémov hodnotenia kvality predmetov a učebných a študijných odborov, najmä v odbornom vzdelávaní a príprave,
- podporovať verejno - prospešné projekty realizované žiakmi a študentmi ZŠ a SŠ pre verejný a súkromný sektor,
- zintenzívniť propagačné aktivity na podporu stredoškolského vzdelávania,
- využívať platformu na pravidelnú výmenu informácií o inováciách vo vzdelávaní a najlepšej praxi.

Opatrenie 1.1.3

Podporovať neformálne a zážitkové vzdelávanie v školskej aj v mimoškolskej činnosti

- adaptovať školské zariadenia na zariadenia s prvkami zážitkového vzdelávania,
- využívať mimoškolské zariadenia na realizáciu programov zážitkového vzdelávania,
- organizovať pracovné stretnutia pre učiteľov o programoch kultúrnych inštitúcií a ich využitie na zážitkové učenie pre dané vekové kategórie detí a žiakov,
- podpora nových foriem a obsahu záujmového vzdelávania.

Opatrenie 1.1.4

Vytvárať podmienky pre špeciálne a inkluzívne vzdelávanie

- podporovať vypracovanie regionálnych/miestnych akčných plánov inkluzívneho vzdelávania,
- zabezpečovať asistentov učiteľov a iného podporného personálu pre vzdelávací proces,

Strategicko - programová časť strategického dokumentu rozvoja Liptov 2030

- adaptovať školské zariadenia na zariadenia s prvkami inkluzívneho vzdelávania a modernizovať priestory pre inkluzívne vzdelávanie (triedy, učebne, spoločné priestory, internáty, areály ai) súvisiace s inováciami vo vzdelávaní,
- zabezpečovať bezbariérové prostredie v školách a v školských zariadeniach,
- podporovať tvorbu, resp. inovácie a realizáciu programov kontinuálneho vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov s dôrazom na inkluzívny aspekt,
- preventívnymi opatreniami znižovať a zabraňovať predčasnému ukončeniu školskej dochádzky najmä u detí a mládeže z MRK a podporovať prístup ku kvalitnému základnému vzdelávaniu pre všetky deti bez rozdielu,
- podporovať tvorbu, inováciu a realizáciu vzdelávacích programov zameraných na podporu inkluzívneho vzdelávania, napr. realizácia celodenného výchovného systému, pôsobenie pedagogických asistentov a odborných zamestnancov,
- zvyšovať vzdelanostnú úroveň príslušníkov marginalizovaných komunit, predovšetkým Rómov, na všetkých stupňoch vzdelávania s dôrazom na predprimárne vzdelávanie,
- sprístupňovať služby infraštruktúry škôl pre integráciu detí so špeciálnymi výchovno - vzdelávacími potrebami,
- zlepšovať kvalitu, efektívnosť a prístup k terciárneho a ekvivalentnému vzdelávaniu s cieľom zvýšiť počet študujúcich a úroveň vzdelania, hlavne v prípade znevýhodnených skupín.
- vytvoriť podmienky na špeciálno - pedagogický poradenský servis,

Kľúčové indikátory úspechu

- Počet zrekonštruovaných objektov škôl a školských zariadení s cieľom zvýšiť ich energetickú efektívnosť
- Primeraná úspešnosť žiakov ZŠ v testovaní 5 a testovaní 9
- Miera predčasného ukončenia ZŠ (%)
- Percento absolventov SŠ, ktorí pokračovali v štúdiu na VŠ
- Vypracovanie regionálnych a miestnych akčných plánov inkluzívneho vzdelávania
- Počet podporených pilotných aktivít a projektov inkluzívneho vzdelávania a zážitkového vzdelávania
- Zapojenie rómskych detí do predprimárneho vzdelávania
- Zapojenie rómskych detí do predprimárneho vzdelávania

Špecifický cieľ 1.2

Vytvárať podmienky pre všestranný rozvoj kreativity a talentu u detí a mládeže a podporovať ich zdravý životný štýl

Východisková situácia

Koncepčná a všestranná práca s talentmi v kultúre a v športe, ako aj všeobecná podpora práce s mládežou, významne prispieva k zvyšovaniu kvality života regiónu. Región má v celoplošnej systematickej a koncepcnej práci s talentmi a s mládežou výrazné medzery. Zvýšenú pozornosť je potrebné venovať nielen kvalite práce s talentmi, ale aj kvalitnému zázemiu a modernizovanému vybaveniu v súlade so súčasnými trendmi. Je potrebné talentom z regiónu a ich pedagógom, v čo najväčšej miere, umožniť účasť na medzinárodných podujatiach, aby sa neustále učili a zlepšovali.

Zvýšenie atraktivity regiónu pre udržanie mladých ľudí a prilákanie nových vzdelaných, angažovaných a kreatívnych ľudí si vyžaduje nové komplexné prístupy k službám v oblasti vzdelávania, podnikania, informačným a poradenských službám a zabezpečeniu vhodných pracovných príležitostí umožňujúcich podporu talentu a rozvoj nadania.

Opatrenia a typové aktivity

Opatrenia	
1.2.1	Podporovať kultúrne voľnočasové aktivity detí a mládeže prostredníctvom škôl, ZUŠ, CVČ a zapájanie do aktivít záujmových združení
1.2.2	Podporovať športové voľnočasové aktivity detí a mládeže prostredníctvom škôl, CVČ, športových klubov a zapájanie do aktivít záujmových združení
1.2.3	Podporovať mládežnícke projekty, združovanie mladých a ich zapájanie do dobrovoľníckych aktivít

Poznámka : Opatrenia 1.2.1 a 1.2.2 sa týkajú Strategicko - programovej časti pre UMR Liptov

Opatrenie 1.2.1

Podporovať kultúrne voľnočasové aktivity detí a mládeže prostredníctvom škôl, ZUŠ, CVČ a zapájanie do aktivít záujmových združení

- budovať a rekonštruovať odborné učebne v CVČ a ZUŠ,
- skvalitňovať materiálno - technické vybavenie ZUŠ a CVČ,
- vytvoriť podmienky pre zjednotenie prevádzok ZUŠ v jednej centrálnej budove,
- podporovať rozvoj hudobných, tanečných, rytmických, dramatických a estetických činností zameraných na zmysluplné využívanie voľného času detí a mládeže,
- zapájať deti predškolského veku do činnosti ZUŠ, diagnostika motorických, výtvarných a rytmických schopností a ich následný rozvoj,
- zabezpečiť poradenstvo pre rodičov pri rozhodovaní o ďalšom štúdiu detí s umeleckým zameraním,
- zlepšiť informovanosť žiakov, rodičov, pedagógov a verejnosti o kultúrnych a ďalších kreatívnych aktivitách detí a mládeže,
- implementovať pilotné aktivity a projekty v oblasti podpory mladých kreatívnych talentov a nadania,

Opatrenie 1.2.2

Podporovať športové voľnočasové aktivity detí a mládeže prostredníctvom škôl, CVČ, športových klubov a zapájanie do aktivít záujmových združení

- revitalizovať areály základných a stredných škôl pre systematickú športovú činnosť na školách, voľnočasové aktivity CVČ, v športových kluboch prípadne záujmových združeníach,
- budovať a revitalizovať indoorové a outdoorové športové zariadenia a telocvične pre deti a mládež s možnosťou celoročnej prevádzky,
- skvalitňovať materiálno - technické vybavenie športových zariadení a telocviční,
- sprístupniť športoviská a športové areály pre všetky cieľové skupiny obyvateľov, t.j. nielen pre miestne športové organizácie a športovcov ale aj širokej verejnosti, vrátane seniorov a obyvateľov so zdravotným postihnutím,
- zapájať deti predškolského veku do činnosti športových klubov a, diagnostikovať ich pohybové schopnosti a ich následný rozvoj,
- zabezpečiť poradenstvo pre rodičov pri rozhodovaní o ďalšom športovom zameraní detí a mládeže,
- zlepšiť informovanosť žiakov, rodičov, pedagógov a verejnosti o športových aktivitách detí a mládeže,
- implementovať pilotné aktivity a projekty v oblasti podpory mladých športových talentov a nadania,

Opatrenie 1.2.3

Podporovať mládežnícke projekty, združovanie mladých a ich a ich zapájanie do dobrovoľníckych aktivít

- posilňovať miestne iniciatívy, dobrovoľnícke aktivity a inštitucionálne rámce prostredníctvom programov verejnej správy pre prácu s mládežou (napr. Rada mládeže, mládežnícke parlamenty,...),
- obnoviť a udržiavať neformálne stretávanie sa a prácu mládeže v obidvoch mestách (Klub mladých, Študentský parlament ai),
- podporovať činnosť a vybrané projekty mladých, ktoré ich motivujú k stretávaniu sa a k spoločným verejno - prospešným aktivitám v spolupráci s vysokými školami, odbornými organizáciami štátnej správy, miestnymi samosprávami a tretím sektorom,
- podporovať zavedenie nových alebo inovatívnych foriem podpory mladých s cieľom ich vzdelávania, hľadania zamestnania, stáže,
- stimulovať mladých k medzinárodnej mobilite aj prostredníctvom programov EÚ,
- integrovať aj vylúčené komunity mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy na trh práce, vrátane mladých ľudí ohrozených sociálnym vylúčením a mladých ľudí z marginalizovaných komunit,
- podpora spoločných programov cezhraničnej výmeny a vzdelávania pre študentov a učiteľov v sektore vzdelávacích inštitúcií profesijnej a odbornej prípravy,
- zlepšiť informovanosť pedagógov, rodičov a verejnosti o aktivitách mládeže,
- vypracovať medzisektorovú koncepciu systémovej práce s mládežou a podpory mladých ľudí ako súčasť stabilizácie sociálneho kapitálu a vytvárania atraktivity územia pre mladých ľudí v rôznych fázach života (napr. vzdelávanie, kariérne poradenstvo, podpora podnikania, prvá práca, podpora zakladania rodín – dostupné bývanie a verejné služby pre mladé rodiny, komunitné aktivity, dobrovoľníctvo,...).

Kľúčové indikátory úspechu

- Počet pilotných aktivít a projektov v oblasti podpory mladých umeleckých a športových talentov,
- Podiel detí a mladých ľudí nad 15 rokov (15-30), ktorí využívajú voľnočasovú ponuku CVČ v kontexte celkového počtu (bez ohľadu na vek) účastníkov činností CVČ,
- Miera spokojnosti žiakov, rodičov, pedagógov a verejnosti s rozsahom informovanosti o športových aktivitách detí a mládeže.

Špecifický cieľ 1.3

Budovať a podporovať atraktívny systém celoživotného vzdelávania pre osobný a profesijný rozvoj.

Východisková situácia

Obyvatelia regiónu by mali mať lepší prístup k modernému celoživotnému vzdelávaniu vzrastajúcej kvality, aby v každom veku mali možnosť získavať nové vedomosti, zručnosti a skúsenosti, ktoré zvýšia ich šance na trhu práce alebo v podnikaní, prípadne prispievajú k budovaniu kvalitných sociálnych a spoločenských vzťahov. Infraštruktúra a vybavenosť vzdelávacích inštitúcií musí zohľadňovať moderné požiadavky a ponuka ich služieb súčasné štandardy digitálnej doby, aby tieto boli stále dostatočne atraktívne pre svojich užívateľov.

Moderná samospráva si vyžadujú aj iný prístup zo strany úradníckeho aparátu k výkonu "služby verejnosti", k čomu je potrebné vytvoriť a realizovať atraktívne vzdelávacie programy.

Opatrenia a typové aktivity

Opatrenia	
1.3.1	Aktívne vytvárať možnosti pre zvyšovanie kvalifikácie a ďalšieho vzdelávania.
1.3.2	Zaviesť a podporovať vzdelávanie pracovníkov samosprávy

Opatrenie 1.3.1

Aktívne vytvárať možnosti pre zvyšovanie kvalifikácie a ďalšieho vzdelávania.

- systematicky mapovať dopyt a ponuku celoživotného vzdelávania,
- vytvárať možnosti pre zvyšovanie kvalifikácie a ďalšieho vzdelávania, vrátane univerzity tretieho veku,
- zvyšovať atraktívnosť, kvalitu a efektívnosť celoživotného vzdelávania s dôrazom na rozvoj kľúčových kompetencií, prehĺbovanie a zvyšovanie kvalifikácie,
- podporovať budovanie integrovaných špecializovaných vzdelávacích centier - "kampusov" a zdieľanej vzdelávacej infraštruktúry,
- podporovať zavedenie modelu individuálnych vzdelávacích účtov ako nástroja podpory ďalšieho vzdelávania jednotlivca, ktorý ho motivuje k rozvoju zručností potrebných napríklad na udržanie si zamestnania, kariérny postup alebo uplatnenie sa v inom zamestnaní,
- podporiť vytvorenie systému uznávania výsledkov vzdelávania a získavania mikrokvalifikácií,
- vytvoriť a spravovať platformu na pravidelnú výmenu informácií o inováciách vo vzdelávaní a najlepšej praxi,
- podpora sieťovania vzdelávacích organizácií na všetkých stupňoch vzdelávania,
- využívať platformu na pravidelnú výmenu informácií o inováciách vo vzdelávaní a najlepšej praxi,
- realizovať propagačné aktivity na podporu inovácií vo vzdelávaní,

Opatrenie 1.3.2

Zaviesť a podporovať vzdelávanie pracovníkov samosprávy

- navrhnuť, implementovať a aktualizovať systém pravidelného vzdelávania pracovníkov samosprávy,
- poskytnúť pracovníkom samosprávy a podporu pri ich zvyšovaní kvalifikácie a zručností.

Kľúčové indikátory úspechu

- Účasť 25-64 ročných na vzdelávaní
- Fungujúca platforma na pravidelnú výmenu informácií o inováciách vo vzdelávaní a najlepšej praxi
- Počet pracovníkov samosprávy, ktorí sa zúčastňujú pravidelného vzdelávania

Špecifický cieľ 1.4

Skvalitňovať spoluprácu škôl s podnikateľskou praxou

Východisková situácia

Systematická spolupráca samospráv, najmä oboch jadrových miest, založená na vzájomnej výmene informácií a skúseností s podnikateľskou obcou a hlavnými zamestnávateľmi nie je ideálna. Aj z toho dôvodu prepojiteľnosť vzdelávacích inštitúcií s podnikateľskou praxou v regióne nie je dostatočná, a bude potrebné nájsť také nástroje spolupráce, ktoré tento stav zmenia, aby talentovaní absolventi škôl neodchádzali z regiónu za prácou mohli v s inštitucionálnou podporou realizovať svoje podnikateľské aktivity priamo v regióne.

Opatrenia a typové aktivity

Opatrenia	
1.4.1	Podporovať inovácie systému vzdelávania reagujúce na podnety praxe
1.4.2	Zlepšovať vzájomnú informovanosť škôl, podnikateľov a zamestnávateľov

Opatrenie 1.4.1

Podporovať inovácie systému vzdelávania reagujúce na podnety praxe

- podporovať orientáciu stredných odborných škôl na praktické vyučovanie podľa potrieb zamestnávateľov,
- podporovať duálne vzdelávanie a užšiu spoluprácu SŠ so zamestnávateľmi,
- podporovať pilotné projekty spolupráce škôl s podnikateľmi a zamestnávateľmi v záujme zvyšovania kvality odborného vzdelávania a prípravy reflektujúc potreby trhu práce,
- zabezpečiť vytvorenie platformy na pravidelnú výmenu informácií o potrebe zručností a vzdelávania,
- budovanie špecializovaných centier odborného vzdelávania a prípravy (COVP) v spolupráci so zamestnávateľmi,
- zabezpečiť prístup k službám kariérového poradenstva,

Opatrenie 1.4.2

Zlepšovať vzájomnú informovanosť škôl, podnikateľov a zamestnávateľov

- zaviesť platformu pravidelné stretávania sa pracovníkov škôl s podnikateľmi a zamestnávateľmi v regióne za účelom výmeny informácií,
- vytvoriť zoznam podnikateľských subjektov na území mesta s možnosťou školských exkurzií s cieľom oboznámiť sa s reálnym pracovným prostredím,
- realizovať spoločné projekty aktérov na vytváranie nových pracovných miest pre talenty,
- implementovať pilotné aktivity a projekty v oblasti zamestnanosti talentov,
- regionálne koordinovať exkurzie a workshopy pre žiakov základných a stredných škôl u zamestnávateľov so zameraním na praktické zručnosti,
- koordinovať exkurzie a workshopy pre žiakov základných a stredných škôl u zamestnávateľov.

Kľúčové indikátory úspechu

- Podiel výdavkov súkromného sektora na výskum a vývoj
- Počet pilotných projektov spolupráce škôl s podnikateľmi a zamestnávateľmi v záujme zvyšovania kvality odborného vzdelávania a prípravy reflektujúc potreby trhu práce
- Počet vytvorených miest pre talenty formou spoločných projektov zainteresovaných subjektov

Špecifický cieľ 1.5

Systematicky podporovať investovanie a podnikanie vrátane začínajúcich podnikateľov

Východisková situácia

Podpora podnikania a investovania v regióne je viac menej záležitosťou vybraných samospráv ako regiónu (najmä oboch jadrových miest a niektorých obcí). Ide skôr o ústretové riešenia pre konkrétne investičné a podnikateľské požiadavky, ako o konkrétnu proaktívne riadenú implementáciu regionálnej stratégie podpory podnikania a investovania v regióne. Vo všeobecnosti má samospráva v regióne skôr individualizovaný kontakt s podnikateľmi a investormi. Obidvom mestám chýbajú incentívne (podporné) schémy pre prilákanie investorov a prilákanie podnikateľských príležitostí.

Opatrenia a typové aktivity

Opatrenia	
1.5.1	Podporovať špecializované podnikateľské programy, podujatia, iniciatívy a pilotné projekty vrátane internacionalizácie podnikania

1.5.2	Revitalizovať nevyužívané verejné budovy a pozemky na nový účel pre podnikateľov
1.5.3	Vytvárať podmienky pre príchod a etablovanie investorov

Opatrenie 1.5.1

Podporovať špecializované podnikateľské programy, podujatia, iniciatívy a pilotné projekty vrátane internacionalizácie podnikania

- podporovať vytváranie multifunkčnej zdieľanej infraštruktúry pre rozvoj talentu a podnikavosti,
- iniciovať a podporiť založenie Klubu podnikateľov a pravidelné stretávanie sa ich zástupcov so zástupcami samosprávy,
- podporovať začínajúcich podnikateľov v oblasti start-upov a spinoffov,
- implementovať finančné nástroje na podporu nadaných, talentovaných a podnikavých,
- podporovať flexibilné formy pre riešenie rôznych životných situácií nadaných, talentovaných a podnikavých (ako napr. podpora bývania, mimoškolskej činnosti detí atď),
- vytvárať podmienky pre vznik spoločných platforiem stretávania a zdieľania aktérov pre nadaných, talentovaných a podnikavých,
- zostaviť, zverejniť a priebežne aktualizovať databázu podnikateľských subjektov a ich aktivít,
- organizovať osvetu o možnostiach podnikania (vrátane ponuky brownfields) a samozamestnania v regióne,
- podporovať internacionalizáciu MSP, propagáciu a účasť na podujatiach,
- realizovať špecializované kontrakčné a prezentačné podujatia,
- využívať zdieľanú propagáciu mesta a podnikateľských subjektov,
- podporovať odbúravanie byrokratických prekážok podnikania,
- organizovať vzdelávacie podujatia vrátane vzdelávania prostredníctvom nových technológií,
- zavádzať programy budovania podnikateľských zručností a programy podpory inovatívnych foriem podnikania,
- identifikovať a podporovať inovačný potenciál podnikov pre medzinárodnú spoluprácu,
- podporovať mobilitu a medzinárodné a cezhraničné spolupráce.

Opatrenie 1.5.2

Revitalizovať nevyužívané verejné budovy a pozemky na nový účel pre podnikateľov

- spracovať analýzu objektov a pozemkov vo vlastníctve samosprávy s cieľom ich efektívneho využitia a zhodnotenia pre rozvoj podnikateľských aktivít,
- vypracovať, zverejniť a priebežne aktualizovať katalóg disponibilných nehnuteľností na podnikanie,
- majetkovo - právne vysporiadať nehnuteľnosti, ktoré užíva samospráva a ním riadené organizácie,
- podporovať vznik „co-workingových“ priestorov, podnikateľských inkubátorov,

Opatrenie 1.5.3

Vytvárať podmienky pre príchod a etablovanie investorov

- spracovať a zverejniť pravidlá a podmienky podpory investícií,
- vymedziť a pripraviť nové lokality pre podnikateľské investície (pomoc pri príprave nových území pre investorov),
- potenciálnym investorom uľahčiť orientáciu v miestnych podmienkach poskytovaním odborného poradenstva,
- dobudovať prístupové cesty a inžinierske siete k priemyselným areálom, zónam určeným pre výrobu a rozvoj služieb,
- diferenciaciou podmienok zlepšiť sieť obchodov, služieb a občianskej vybavenosti,

Kľúčové indikátory úspechu

- Ekonomická aktivita obyvateľov
- Miera zamestnanosti vo výskume, vývoji a inováciách
- Podiel právnických a fyzických osôb v odvetviach s vysokou technologickou úrovňou (high-tech) z celkového počtu právnických a fyzických osôb (v %)
- Počet vzdelávacích podujatia vrátane počet podujatí organizovaných prostredníctvom nových technológií
- Počet realizovaných mobilit v rámci medzinárodnej a cezhraničnej spolupráce

Špecifický cieľ 1.6

Udržiavať a vytvárať dobré pracovné príležitosti na trhu práce

Východisková situácia

Zamestnanosť je kľúčovým ekonomickým ukazovateľom rozvoja územia a kvality života. Významná závislosť regiónu, najmä okresu Liptovský Mikuláš na jednom odvetví, konkrétne odvetví cestovného ruchu, je pomerne riziková a diverzifikácia je nevyhnutná. V okrese Ružomberok dominancia významného výrobcu papiera a celulózy MONDI SCP výrazne ovplyvňuje fungovanie mesta a okolitých obcí.

Z dôvodu starnutia obyvateľstva a legislatívnymi opatreniami v sociálnej oblasti sa predlžuje obdobie ekonomickej aktivity obyvateľov, a to si vyžaduje nové prístupy k službám zamestnanosti, v prípade regiónu Liptov najmä v cestovnom ruchu. Sociálna ekonomika v regióne je zatiaľ veľmi málo rozvinutá.

Nevyhnutnosťou je systematická a koordinovaná podpora funkčného systému služieb zamestnanosti, informačných služieb a poradenstva zameraného na zlepšenie prístupu pre všetky vekové skupiny a znevýhodnené skupiny obyvateľstva k dobrým pracovným príležitostiam vrátane sociálnej ekonomiky, ktorý bude viesť k zvýšeniu ekonomickej aktivity obyvateľstva a rastu zamestnanosti predovšetkým na vidieku.

Opatrenia a typové aktivity

Opatrenia	
1.6.1	Zlepšiť prístup obyvateľov k službám zamestnanosti
1.6.2	Podporovať vytváranie pracovných príležitostí pre znevýhodnené skupiny obyvateľov a pre sociálnu ekonomiku

Opatrenie 1.6.1

Zlepšiť prístup obyvateľov k službám zamestnanosti

- participovať na aktivitách ÚPSVaR-u pri zvyšovaní zamestnanosti,
- podporovať sprístupnenie informácií o voľných pracovných miestach z databázy ÚPSVaR na verejne prístupnom mieste,
- podporovať pracovné poradenstvo a integrované informačné služby vrátane infraštruktúry,
- podpora personalizované služby zamestnanosti a programy "rýchleho nasadenia" služieb zamestnanosti,
- podporovať rôzne kombinované formy práce,
- zavádzať programy na prechod zo školy do zamestnania,
- zapájať neverejných poskytovateľov pri zlepšení prístupu obyvateľov k službám zamestnanosti s dôrazom na odbornú profiláciu klientov ÚPSVaR.

Opatrenie 1.6.2

Podporovať vytváranie pracovných príležitostí pre znevýhodnené skupiny obyvateľov a pre sociálnu ekonomiku

- iniciovať a podporovať vytváranie zdieľaných podnikateľských služieb a infraštruktúry,
- iniciovať a podporovať pilotné aktivity a spoločné projekty a iniciatívy v oblasti zamestnanosti znevýhodnených skupín obyvateľstva,
- podporovať služby so zameraním na zosúladzovanie rodinného a pracovného života s dôrazom na mladé rodiny,
- podporovať ekosystém sociálneho podnikania,
- podporovať miestne dodávateľsko – odberateľské vzťahy od sociálnych podnikateľov v samospráve aj v podnikateľskom prostredí,
- zavádzať prístup riadenia rozmanitosti (diversity management),
- spracovať a aktívne prezentovať príkladov dobrej praxe vo vytváraní pracovných príležitostí pre znevýhodnené skupiny obyvateľov (napr. so zdravotným postihnutím) a v sociálnom podnikaní.

Kľúčové indikátory úspechu

- Miera zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím
- Miera zamestnanosti vo vekovej skupine 50+

- Podiel dlhodobo nezamestnaných v celkovom počte nezamestnaných (v %)
- Počet realizovaných pilotných aktivít a spoločných projektov a iniciatív v oblasti zamestnanosti znevýhodnených skupín obyvateľstva

Špecifický cieľ 1.7

Podporovať inovačné prístupy a výskumno-inovačné aktivity

Východisková situácia

Potenciál pôsobenia troch vysokoškolských pracovísk v regióne (Katólicka univerzita v Ružomberku, Inštitút Aurela Stodolu Žilinskej univerzity v Liptovskom Mikuláši a Akadémia ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši) nie je dostatočne využívaný pre lepšie spravovanie vecí verejných a podporu kvality podnikateľského prostredia v regióne. Je potrebné túto spoluprácu medzisektorovo rozvíjať, koncepčne nastaviť a systematicky podporovať. Prospešná bude aj spolupráca s Úradom Žilinského samosprávneho kraja pri implementácii inovačnej politiky kraja. Zanedbávaná je a spolupráca pri implementácii konkrétnych inovatívnych, experimentálnych a pilotných riešení na úrovni samosprávy, neziskového sektora a v podnikateľskom prostredí, z dôvodu, že nejde o zavedený riadený proces, ale x;skôr o aktivitu konkrétneho subjektu.

Opatrenia a typové aktivity

Opatrenia	
1.7.1	Podporovať spoluprácu vysokých škôl s výskumnými organizáciami pre potreby lepšieho spravovania vecí verejných a podpory podnikateľského prostredia
1.7.2	Podporovať zavádzanie inovatívnych, experimentálnych a pilotných riešení na úrovni samosprávy, neziskového sektora a v podnikateľskom prostredí

Opatrenie 1.7.1

Podporovať spoluprácu vysokých škôl s výskumnými organizáciami pre potreby lepšieho spravovania vecí verejných a podpory podnikateľského prostredia

- podporovať modernizáciu a rozvoj infraštruktúry výskumu, vývoja a inovácií najmä na univerzitných, vysokoškolských a výskumných pracoviskách,
- iniciovať a podporovať činnosť existujúcich a nových odvetvových klastrov a klastrových iniciatív v jednotlivých oblastiach podnikania, ako aj ich sieťovanie v medzinárodnom priestore,
- podporovať vytváranie spoločných inovačných hubov a pracovísk podnikov a výskumu,
- podporovať účasť vedecko-výskumných inštitúcií a MSP v schémach Európskej rady pre inovácie (EIC), programu Horizont Európa vrátane programu Digitálna Európa,
- podporovať zriadenie regionálnych inovačných centier (RIC) spoločne s univerzitami a vzdelávanie v oblasti transferu technológií a komercializácie v zahraničí,
- implementovať medzisektorové riešenia a výstupy cezhraničnej spolupráce napr. v oblasti obehového hospodárstva, zdravia, aplikácie zelených riešení a energetiky a pod.

Opatrenie 1.7.2

Podporovať zavádzanie inovatívnych, experimentálnych a pilotných riešení na úrovni samosprávy, neziskového sektora a v podnikateľskom prostredí

- identifikovať a podporovať inovačný potenciál podnikov v regióne pre SMART a zelené riešenia,
- podporovať budovanie partnerstiev zameraných na inovačný rozvoj a medzisektorové riešenia,
- podporovať investície podnikov do výskumu a inovácií (modernizácia technológií, procesov a postupov),
- podporovať projekty spolupráce podnikov a výskumných organizácií
- podporovať vytváranie inovačných kapacít podnikov a podnikových inovačných hubov,
- podporovať digitálnu transformáciu,
- zapájať samosprávu a neziskový sektor do pilotných projektov v oblasti SMART, medzisektorových a zelených riešení.

Kľúčové indikátory úspechu

- Vytvorenie spoločných inovačných hubov a pracovísk podnikov a výskumu

- Počet vytvorených partnerstiev zameraných na inovačný rozvoj a medzisektorové riešenia

Špecifický cieľ 1.8

Skvalitniť služby občanom a optimalizovať procesy riadenia a komunikácie samosprávy

Východisková situácia

Proces digitalizácie ekonomiky a elektronizácie služieb významne ovplyvňuje aj fungovanie samosprávy a kladie na poskytovanie verejných služieb nové nároky, ktoré je potrebné analyzovať a reflektovať novými riešeniami. Verejnosť vyžaduje čím ďalej viac otvorené vládnutie a otvorené spravovanie vecí verejných a čo najväčšiu mieru zapájania sa do rozhodovania (participáciu s verejnosťou), v čom vie byť digitalizácia veľkým prínosom. Plánovanie rozvoja regiónu a samospráv bez zberu a vyhodnocovania dát, je v dnešnej dobe neustálych zmien nevyhnutnosťou. V práci s dátami nemá región Liptov zatiaľ nastavené procesy.

Opatrenia a typové aktivity

Opatrenia	
1.8.1	Zabezpečiť otvorenie samosprávy a podnikania pre nové elektronické služby a digitalizáciu dát
1.8.2	Zefektívniť spravovanie a využívanie majetku vo vlastníctve mesta
1.8.3	Nastaviť podmienky pre spoluprácu a zlepšiť kvalitu pracovného prostredia pre zamestnancov úradov samosprávy
1.8.4	Efektívne, otvorene a transparentne komunikovať s občanmi

Opatrenie 1.8.1

Zabezpečiť otvorenie samosprávy a podnikania pre nové elektronické služby a digitalizáciu dát

- pravidelne aktualizovať informačné systémy samosprávy a verejnej správy pre efektívne riadenie a rozhodovanie,
- zabezpečiť efektívnejšie využívanie existujúcich modulov informačných systémov (IS) samosprávy a verejnej správy,
- rozširovať oblasti práce s informáciami v samospráve a verejnej správe tak, aby tieto mali podobu otvorených dát a boli komplexne a konzistentne zhromažďované a spracované v jednom IS,
- podporovať digitálnu transformáciu samosprávy, verejnej správy a nové typy elektronických služieb a zabezpečiť prístup k službám pre všetkých občanov, vrátane zdravotne postihnutých a znevýhodnených osôb a umožniť im vybavenie požiadaviek prostredníctvom elektronickej komunikácie,
- podporovať zavedenie elektronických služieb samosprávy pre podnikateľov,
- identifikovať a podporovať inovačný potenciál samosprávy a verejnej správy využívaním otvorených dát,
- vytvárať dátovú základňu a príklady dobrej praxe v koordinácii so Štatistickým úradom SR,
- podporovať pilotné projekty v oblasti dátového manažmentu a využívania GIS na úrovni regiónu (zdieľané dátové pracovisko),
- podporovať manažment údajov verejnej správy a kybernetickú bezpečnosť,
- rozširovať eGovernment v prospech občanov, podnikateľov a ďalších subjektov pôsobiach na území samosprávy,
- zlepšovať a rozširovať poskytovanie geografických informácií pre verejnosť prostredníctvom webového GIS portálu,
- implementovať elektronický, plne automatizovaný portálový systém nahlasovania podnetov a požiadaviek občanov,
- podporovať digitalizáciu podnikania (tvorba a modernizácia e-shopov, podpora online prezentácie),
- podporovať spoločné cezhraničné a medzinárodné projekty a SMART prístupy vo verejných službách,

Opatrenie 1.8.2

Zefektívniť spravovanie a využívanie majetku vo vlastníctve samosprávy

- spracovať pasportizáciu nehnuteľného majetku samosprávy,
- posúdiť stav, efektívnosť a účelnosť využívania budov v majetku samosprávy,
- zmapovať a vysporiadať dubiózny majetok samosprávy,

Strategicko - programová časť strategického dokumentu rozvoja Liptov 2030

- realizovať aktívnu pozemkovú politiku vrátane pozemkových úprav,
- zaviesť transparentné vykazovanie hospodárenia s majetkom a verejnými zdrojmi,
- rozširovať a skvalitňovať GIS databázu dát o majetku samosprávy,
- aplikovať spoločensky zodpovedné a zelené verejné obstarávanie,
- neustále zlepšovať výber daní a poplatkov a vymáhanie pohľadávok.

Opatrenie 1.8.3

Nastaviť podmienky pre spoluprácu a zlepšiť kvalitu pracovného prostredia pre zamestnancov úradov samosprávy

- rekonštruovať a modernizovať budovy mestských a obecných úradov (zateplenie a výmena otvorových konštrukcií, výmena elektroinštalácie a počítačových sietí, modernizácia osvetlenia, hydraulické vyregulovanie vykurovacieho systému, klimatizácia a vzduchotechnika priestorov, interiérové vybavenie, hygienické zariadenia, spoločné kuchynky s posedením, ai),
- zabezpečovať moderné a výkonné technické vybavenie pre spoľahlivú a bezporuchovú prevádzku informačných systémov a prácu zamestnancov,
- zabezpečovať skvalitnenie a zefektívnenie pracovného prostredia zamestnancov samosprávy (napr. vybudovanie regeneračnej zóny pre zamestnancov so sociálnym zázemím ai),
- zvyšovať bezpečnosť a ochranu osôb a majetku samosprávy zavedením monitorovania vnútorných priestorov verejných budov,
- modernizovať registratúrne pracovisko,
- vytvoriť digitálny archív dokumentov a zdieľané pracovisko na digitalizáciu dokumentov s dostatočným technickým vybavením (skenery) a personálnym zabezpečením,
- zefektívniť a sprehľadniť prácu úradníkov,
- implementovať a udržiavať systém riadenia kvality podľa ISO 9001/2000 a zabezpečovať pravidelné procesné audity úradov samosprávy.

Opatrenie 1.8.4

Efektívne, otvorene a transparentne komunikovať s občanmi

- zaviesť procesy participácie s verejnosťou (útvár participácie s verejnosťou) najmä v oblasti prípravy a pripomienkovania strategických a koncepčných dokumentov, zapojenia verejnosti do prípravy spoločných projektov,
- umožniť občanom samosprávy čerpať časť verejných financií vrámci tzv. participatívneho rozpočtu,
- pravidelne monitorovať spokojnosť občanov so službami samosprávy formou prieskumov,
- prostredníctvom panelových diskusií na rôzne odborné témy
- využívať všetky dostupné mediálne kanály na poskytovanie aktuálnych informácií o dianí v samospráve (rozhlas, TV, tlačene a online periodiká, sociálne siete)
- modernizovať a spravovať vlastné tradičné a online mediálne kanály vo vlastníctve samosprávy,
- pravidelne organizovať stretnutia s občanmi (mládež, študenti, seniori, podnikatelia atď.) k získavaniu spätnej väzby a zberu podnetov,
- pravidelne organizovať tlačové brífingy a tlačové konferencie pre zástupcov médií,
- podporovať zverejňovanie informácií nad rámec zákona na princípe "otvorenej samosprávy".

Kľúčové indikátory úspechu

- Rozšírenie poskytovania geografických informácií pre verejnosť prostredníctvom webového GIS portálu
- Podiel obyvateľov, ktorí sú spokojní s mierou informovanosti a kvalitou informácií o dôležitých opatreniach, rozhodnutiach a aktivitách mesta
- Podiel obyvateľov, ktorí majú pocit, že sa môžu zapojiť do chodu mesta
- Podiel projektov mesta pripravovaných participatívnym spôsobom

PRIORITA 2 : Životné prostredie

Strategický cieľ 2

Zachovať prírodné hodnoty, tradičný krajinný ráz a biodiverzitu a podporiť adaptáciu na dopady klimatickej zmeny.

Špecifické ciele	
2.1	Podporovať udržateľné riadenie architektonického a územného rozvoja miest a obcí na princípoch participácie verejnosti
2.2	Podporovať adaptáciu sídiel a krajiny na dopady zmeny klímy
2.3	Zabezpečiť ochranu prírodných hodnôt (biodiverzity, vody, pôdy a ekosystémov)
2.4	Zlepšiť kvalitu ovzdušia a znížiť produkciu skleníkových plynov
2.5	Zavádzať princípy obehového hospodárstva a cirkulárnej ekonomiky a zlepšiť nakladanie s odpadom
2.6	Rozvíjať environmentálnu výchovu, vzdelávanie a osvetu a zvyšovať environmentálne povedomie občanov

Špecifický cieľ 2.1

Podporovať udržateľné riadenie architektonického a územného rozvoja miest a obcí na princípoch participácie verejnosti

Východisková situácia

Intenzifikáciou cestovného ruchu za posledných 10 - 15 rokov sa v regióne Liptov, najmä v okrese Liptovský Mikuláš naštartovala silná urbanizácia v rekreačných lokalitách (Demänovská dolina a okolie Liptovskej Mary).

Pôsobenie intenzívneho cestovného ruchu a narastajúca nevhodná urbanizácia začali výrazne znehodnocovať tradičné krajinné štruktúry a prírodný kapitál. V dôsledku zástavby dochádza v niektorých lokalitách aj k úbytku poľnohospodárskej pôdy. Konflikt medzi ochranou prírody a krajiny a cestovným ruchom sa za posledné dva roky vyostřil. Tlak na zabránenie nevhodnej urbanizácii si vyžaduje zmenu prístupu k plánovaniu rozvoja cestovného ruchu s cieľom podporiť citlivé formy CR na úkor jeho masovej podoby.

Z urbanistického a krajinárskeho hľadiska je potrebné zachovať a podporovať priepustnosť a spojitost' krajiny, zabrániť jej ďalšej fragmentácii, a tým zastaviť pokles biodiverzity a podporovať zachovanie tradičného krajinného rázu.

Opatrenia a typové aktivity

Opatrenia	
2.1.1	Permanentne sledovať a aktualizovať územnoplánovacie a rozvojové dokumenty samospráv v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja
2.1.2	Venovať zvýšenú pozornosť tvorbe, revitalizácii a estetizácii verejných priestranstiev a udržateľne aj vo voľnej krajine.

Poznámka : Opatrenia 2.1.1 sa týka Strategicko - programovej časti pre UMR Liptov

Opatrenie 2.1.1

Permanentne sledovať a aktualizovať územnoplánovacie a rozvojové dokumenty samospráv v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja

- aktívne zapájať občanov, odbornú a laickú verejnosť do procesu tvorby a pripomienkovania koncepčných územno - plánovacích podkladov, ako aj dielčích problémov rozvoja jednotlivých zón - lokalít obce a mesta,
- vypracovať a pravidelne podľa potrieb aktualizovať územnoplánovacia dokumentácia miest a obcí, doplniť ju o územné plány zón vytypovaných lokalít, Miestny územný systém ekologickej stability (MÚSES), Miestnu agendu 21 (MA 21),
- spracovať Plán udržateľnej mobility (PUM) pre región Liptov vrátane dopravného modelu,

Strategicko - programová časť strategického dokumentu rozvoja Liptov 2030

- spracovať a aktualizovať Územný generel dopravy ako podklad pre aktualizáciu územného plánu miest a obcí,
- urbanisticky doriešiť a zatriktívniť centrá obcí a miest, revitalizáciu mestských sídlisk a nových mestských aj obecných štvrtí určených na bývanie (osvetlenie, sadové úpravy, zeleň, parkovanie, chodníky, mobiliár, oddychové zóny, čistota a bezpečnosť ai.),
- podporovať revitalizáciu a transformáciu starých priemyselných a iných nevyužívaných areálov,
- spracovať projekty pozemkových úprav,
- vypracovať a implementovať strategický dokument a urbanisticko - krajinársku štúdiu využitia a udržateľného rozvoja Liptovskej Mary na rekreačné účely a cestovný ruch.

Opatrenie 2.1.2

Venovať zvýšenú pozornosť tvorbe, revitalizácii a estetizácii verejných priestranstiev a udržateľne aj vo voľnej krajine.

- zvyšovať estetickú hodnotu krajiny prostredníctvom ochrany nosných prvkov estetickej kvality a typického charakteru krajiny,
- vypracovať urbanisticko - architektonické štúdie vytypovaných verejných mestských priestranstiev a krajinných celkov s dôrazom na vodozádržné opatrenia,
- humanizovať sídliská a mestské časti (vybudovať oddychové zóny s kompletným mobiliárom a drobnou architektúrou, budovať komunitné centrá, detské ihriská a občiansku vybavenosť) s ohľadom na riešenie pre znižovanie negatívnych dopadov zmeny klímy,
- vypracovať a implementovať Konceptiu revitalizácie mestského mobiliáru vrátane detských ihrísk a informačných a reklamných nosičov,
- vypracovať a implementovať koncepčný dokument "Zásady tvorby a povoľovania reklamno - informačných prvkov" a "Manuál verejných priestranstiev" pri rešpektovaní architektonicko - výtvarných, ako aj dopravno - bezpečnostných princípov,
- revitalizovať a udržiavať mestský verejný mobiliár, ako aj reklamné a informačné prvky na území mesta,
- revitalizovať a udržiavať existujúce zariadenia na detských ihriskách,
- podporovať umiestňovanie jednotných prvkov drobnej architektúry mestského typu,
- vytvárať nové oddychové a športové zóny pre verejnosť všetkých vekových kategórií v súlade s jednotnou Konceptiou revitalizácie mestského mobiliáru,
- spracovať, schváliť a zverejniť koncepciu povoľovania reklamných, informačných a propagačných zariadení na území obcí a mesta,
- zabezpečiť čistotu miest a obcí a pravidelne zverejňovať harmonogram zimnej údržby, čistenia ulíc a verejných priestranstiev,
- spracovať program zberu a likvidácie psích exkrementov na verejných priestranstvách,
- spracovať a zverejniť mapu rozmiestnenia košov na zber psích exkrementov a plôch určených na voľný výbeh psov,
- zlepšovať životné prostredie prostredníctvom malých zelených lokalít v urbanizovanom prostredí (tzv. environmentálna mestská architektúra).

Kľúčové indikátory úspechu

- Koefficient ekologickej stability krajiny
- Vypracovaný a schválený plán udržateľnej mobility (PUM) pre región Liptov vrátane dopravného modelu pripravený na realizáciu
- Počet vybudovaných oddychových zón s kompletným mobiliárom a drobnou architektúrou s ohľadom na riešenie pre znižovanie negatívnych dopadov zmeny klímy
- Vypracovaná a schválená urbanisticko - krajinárska štúdia využitia a udržateľného rozvoja Liptovskej Mary na rekreačné účely a cestovný ruch

Špecifický cieľ 2.2

Podporovať adaptáciu sídiel a krajiny na dopady zmeny klímy

Východisková situácia

Adaptácia sídiel a krajiny na dopady zmeny klímy sa javí ako nevyhnutnosť a veľká naliehavosť v uplatňovaní strategického prístupu zo strany regiónu a jeho miest a obcí. Silnejšie dopady zmien klímy sa prejavujú nedostatkom vody v krajine (sucho), rastúcimi teplotami v mestách, extrémnymi javmi ako napríklad povodňami,

búrlivým vetrom, postupnými zmenami v biodiverzite i produktivite ekosystémov a krajiny ai. Udržateľný rozvoj regiónu je ohrozený predovšetkým obmedzením rozvoja podnikania v odvetviach ako, poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo, cestovný ruch a celkovým znížením bezpečnosti i kvality života obyvateľov. Nevhodné regulácie vodných tokov, dopady výstavby vodných nádrží (ich zanášanie a súvisiaca produkcia skleníkových plynov), znižovanie hladiny vôd a zvyšovanie znečistenia vodných tokov, nevhodné leso- i poľnohospodárske postupy a urbanizácia majú významné nepriaznivé vplyvy na stav klímy i kvalitu a potenciálne využitie vody v kraji. Povrchové aj podzemné vody sú ďalej ohrozené priemyselným a komunálnym znečistením (v regióne existujú oblasti, ktoré nie sú odkanalizované - v území UMR Liptov sú to predovšetkým obce v okolí Liptovskej Mary). Žilinský samosprávny kraj (ZASK) bude riešiť dopady zmeny klímy komplexne, strategicky a účinne, v súlade s požiadavkami udržateľného rozvoja a jeho väčšej odolnosti voči zmenám klímy. Región Liptov sa k týmto riešeniam pridá. Z úrovne ZASK bude spracovaná "Stratégia adaptácie kraja na dopady zmeny klímy", ktorá bude vychádzať z národnej stratégie a bude rešpektovať špecifiká jeho regiónov. Stratégia začlení existujúce a pripravované adaptačné opatrenia a zelené riešenia v sídlach aj v krajine ako napríklad v meste Liptovský Mikuláš implementované riešenia projektom SALUT a jeho akčný plán. Adaptačné opatrenia zameria najmä na lepšiu distribúciu vody v krajine a tieto bude kombinovať s mitigačnými opatreniami v oblasti energetiky ako je obnova budov, inštalácia OZE ai.

Opatrenia a typové aktivity

Opatrenie	
2.2.1	Navrhovať a implementovať riešenia predchádzania a eliminácie dopadov zmeny klímy v sídlach a v krajine
2.2.2	Podporovať zelené riešenia v urbanizme sídiel, architektúre budov a v dizajne verejných plôch a priestranstiev
2.2.3	Zaviesť systém krízového riadenia a včasného varovania v súvislosti s rôznymi ohrozeniami z dôvodu klimatických zmien

Poznámka : Opatrenia 2.2.2 sa týka Strategicko - programovej časti pre UMR Liptov

Opatrenie 2.2.1

Navrhovať a implementovať riešenia predchádzania a eliminácie dopadov zmeny klímy v sídlach a v krajine

- spracovať a implementovať strategické dokumenty pri riešení dopadov zmeny klímy miest a obcí na regionálnej úrovni vrátane opatrení environmentálnej politiky,
- zabezpečiť rozvoj partnerskej spolupráce na miestnej, regionálnej a národnej úrovni v oblasti adaptácie na dopady zmeny klímy,
- podporovať environmentálne komunitné aktivity a aktivity záujmových združení mimovládneho sektora,
- podporovať cezhraničné a medzinárodné projekty a iniciatívy na riešenie dopadov zmeny klímy na obce a mestá,
- integrovať princípy a adaptačné riešenia dopadov zmeny klímy do prípravy a realizácie projektov v ďalších oblastiach regionálneho rozvoja.

Opatrenie 2.2.2

Podporovať zelené riešenia v urbanizme sídiel, architektúre budov a v dizajne verejných plôch a priestranstiev

- podporovať znižovanie emisií CO₂ v oblasti materiálov pre výstavbu, prevádzku, údržbu a odstraňovanie stavieb bytového a nebytového fondu,
- podporovať vodozadržné opatrenia a zadržiavanie a opätovné využívanie zrážkovej vody v sídlach,
- zavádzať osobitné zberné systémy na odpadovú a dažďovú vodu, úpravy spevnených plôch za účelom zadržiavania vody v teréne,
- budovať dažďové nádrže a prečisťovať dažďové vody (ochladzovacie koridory v urbanizovanom prostredí),
- spracovať a pravidelne aktualizovať Generel zelene a Koncepciu starostlivosti o verejnú zeleň a dreviny,
- vypracovať štúdie revitalizácie mestských parkov a verejných priestranstiev vrátane sídliskových vnútroblokov,

- zabezpečiť regeneráciu vnútroblokov sídlisk s uplatnením ekologických princípov tvorby a ochrany zelene,
- podporovať rozširovanie a budovanie zelených parkov a zelených stien,
- zabezpečiť dostatok zelene v sídlach, kvalitné sadovnícke úpravy a pravidelnú údržbu,
- podporovať rozširovanie a revitalizáciu mestskej zelene,
- realizovať aktivity na zníženie dopadov tepelných ostrovov,
- zabezpečovať opatrenia na zlepšenie distribúcie vody v krajine a manažment vodných plôch v krajine,
- zabezpečovať opatrenia proti deštruktívnemu pôsobeniu vody a sucha a prevencia dopadov extrémnych poveternostných udalostí (zosuvy, rýchle povodne, vietor, obnažovanie substrátu ...),
- podporovať aktivity v oblasti dopravnej infraštruktúry: zelené koridory pozdĺž cyklotrás (aleje, živé ploty, remízky) v súvislosti s podporou biodiverzity,
- zakladať komunitné mestské záhrady a ovocné sady,

Opatrenie 2.2.3

Zaviesť systém krízového riadenia a včasného varovania v súvislosti s rôznymi ohrozeniami z dôvodu klimatických zmien

- navrhnuť, vypracovať a zaviesť systém postupov a opatrení včasného varovania a riešenia krízových situácií s súvislosti s ohrozeniami z dôvodov klimatických zmien,
- vypracovať a realizovať vzdelávací program na systém včasného varovania pred hrozbami z dôvodu klimatických zmien,
- systém včasného varovania podporiť digitálnymi riešeniami.

Kľúčové indikátory úspechu

- Vypracovanie a implementovanie Akčného plánu adaptačných opatrení na zmenu klímy pre mesto
- Počet realizovaných projektov zameraných na adaptačné opatrenia dopadov zmeny klímy
- Počet partnerov zapojených do partnerskej spolupráce na miestnej, regionálnej a národnej úrovni v oblasti adaptácie na dopady zmeny klímy
- Počet realizácií zelených ulíc s obnovou stromov alebo s alternatívnou formou zelene
- Počet m² parkovo upravených plôch v priamej správe mesta

Špecifický cieľ 2.3

Zabezpečiť ochranu prírodných hodnôt (biodiverzity, vody, pôdy a ekosystémov)

Východisková situácia

Región Liptov je z pohľadu rozlohy prírodne hodnotných veľkoplošných chránených území jedinečným územím Slovenska. Až 70% jeho územia pokrývajú práve národné parky. V oblasti udržateľného využívania krajiny s dôrazom na zachovanie prírodných hodnôt, má však výrazné rezervy.

Pôsobenie intenzívneho cestovného ruchu a narastajúca nevhodná urbanizácia, fragmentácia a straty biotopov dopravnými stavbami, nevhodné lesohospodárske a poľnohospodárske postupy a ďalšie aktivity ohrozujú a znehodnocujú prírodný kapitál. Degradácia významnej časti lesných porastov v dôsledku kombinácie vplyvov nevhodného drevinového zloženia (zvlášť nepôvodné smrečiny), sucha a škodcov má významný vplyv na vodný režim krajiny, klímu a kvalitu pôd s dopadmi na pohodu obyvateľov. V dôsledku zástavby dochádza k úbytku poľnohospodárskej pôdy a v dôsledku nevhodného spôsobu obhospodarovania k jej degradácii. Povrchové vody sú ohrozené leso- i poľnohospodárskym (dusičnany, nerozpustné látky), priemyselným a komunálnym znečistením. V regióne jestvujú oblasti, ktoré nie sú odkanalizované, najmä v obciach do 2000 obyvateľov.

Za posledných 5 rokov vznikol celospoločenský tlak na zabránenie ďalším dopravným stavbám, nevhodnej urbanizácii, intenzívnemu lesnému hospodárstvu a poľnohospodárstvu na hodnotné časti prírody, zmenu prístupu k cestovnému ruchu a rozvoj jeho udržateľných foriem.

V tomto smere je kľúčový koordinovaný a komplexný prístup s cieľom zastaviť pokles biodiverzity a podporovať jej zachovanie a rozvoj ekosystémových služieb. Súčasťou je tiež ochrana pôdy, lesov ochranných a lesov osobitného určenia, obnova hospodárskych lesov s nevhodným drevinovým zložením, lesov poškodzovaných pôsobením sucha a škodcov a obmedzenia šírenia invázných a rozptínavých druhov.

Opatrenia a typové aktivity

Opatrenia	
2.3.1	Podporovať zastavenie poklesu biodiverzity, strát biotopov, poškodzovanie ekosystémov a degradácie krajiny
2.3.2	Podporovať ochranu vôd, zásobovanie pitnou vodou a čistenia odpadových vôd
2.3.3	Prispievať k ochrane lesov a poľnohospodárskej pôdy

Poznámka : Opatrenia 2.3.2 sa týka Strategicko - programovej časti pre UMR Liptov

Opatrenie 2.3.1

Podporovať zastavenie poklesu biodiverzity, strát biotopov, poškodzovanie ekosystémov a degradácie krajiny

- zabrániť ďalšiemu zhoršeniu stavu zachovania významných druhov a stratám prioritných a inak významných biotopov,
- participatívne vypracovať Integrovaný plán obnovy udržateľnej krajiny a zabrániť ďalšiemu narušovaniu charakteristického rázu liptovskej krajiny,
- realizovať analýzu problémov, bariér a príležitostí pre integrovaný systém spoločného spravovania prírody a krajiny z pohľadu vlastníkov, správcov a užívateľov územia a ich záujmových skupín,
- navrhnuť systém pravidelného komplexného monitorovania udržateľnosti územia - prírody, krajiny a ekosystémových služieb,
- podporovať tvorbu prirodzených krajinných prvkov, ktoré môžu slúžiť ako ekokoridory
- metodicky podporovať územný rozvoj samospráv (zmeny a doplnky územných plánov) v zmysle integrovaného manažmentu krajiny, vrátane podpory vytvárania krajinnno - ekologických plánov,
- obnovovať najcennejšie časti prírodného dedičstva (druhových populácií, biotopov, segmentov krajiny),
- zabezpečiť ochranu krajiny pred šírením invázných a nepôvodných druhov a zabezpečiť odstraňovanie invázných druhov rastlín,
- zlepšiť spoluprácu so ŠOP a správami národných parkov s cieľom zlepšiť manažment národných parkov prostredníctvom rád národných parkov, vrátane urýchlenia prijatia zonácií národných parkov,

Opatrenie 2.3.2

Podporovať ochranu vôd, zásobovanie pitnou vodou a čistenia odpadových vôd

- spracovať, zverejniť a implementovať koncepciu ochrany, zadržiavania a využívania vôd,
- spracovať projekt revitalizácie vodných tokov na území sídiel a ich bezprostredného okolia,
- zabezpečiť dopracovanie projektových dokumentácií pre územia ohrozené povodňami,
- zrealizovať protipovodňové opatrenia,
- zabezpečiť ochranu existujúcich zdrojov povrchových a podzemných vôd,
- rekonštruovať a intenzifikovať existujúce vodárenské zdroje podzemných vôd pri súčasnom zabezpečení splnenia požiadaviek na ich kvalitatívnu a kvantitatívnu ochranu,
- podporovať budovanie nových vodárenských zdrojov podzemných vôd,
- zabezpečovať zvýšenie retencie vody v území,
- zvýšiť podiel zásobovania obyvateľstva pitnou vodou verejnými vodovodmi na základe výsledkov analýzy zásobovania pitnou vodou a zistenia kapacity existujúcich vodojemov,
- podporovať výstavbu, rekonštrukciu a údržbu verejnej vodárenskej infraštruktúry (riešenie zásobovania pitnou vodou, riešenie čistenia komunálnych odpadových vôd v oblastiach s nízkym podielom odkanalizovania),
- zavádzať alternatívny spôsob nakladania s odpadovými vodami, tam kde nie je vybudovaná kanalizačná sieť (domové čističky odpadových vôd),

Opatrenie 2.3.3

Prispievať k ochrane lesov a poľnohospodárskej pôdy

- pri aktualizácii alebo vypracovaní prioritizovať ochranu lesov a poľnohospodárskej pôdy do záväznej časti územných plánov miest a obcí v regióne,
- zabezpečiť ochranu a udržateľnú obnovu lesa podľa podmienok biotopov, prirodzeného drevinového zloženia, multifunkčného využitia, vhodného manažmentu a očakávaných dopadov zmeny klímy,
- v lesnom prostredí realizovať protierózne, vodozádržné, brehoochranné a podobné opatrenia,
- zabezpečiť ochranu poľnohospodárskej pôdy pred zástavbou, nevhodnou urbanizáciou a infraštruktúrou ako skladovacie priestory, dopravné stavby a i.

- zabrániť vysychaniu poľnohospodárskej pôdy a podporovať napr. zakladanie remízok v poľnohospodárskej krajiny,
- zmierniť povrchový odtok vytváraním vsakovacích území na poľnohospodárskych plochách agrotechnickými opatreniami.

Kľúčové indikátory úspechu

- Podiel vodných útvarov v dobrom stave
- Podiel obyvateľov napojených na kanalizáciu s čistením odpadových vôd
- Koeficient ekologickej stability krajiny
- Vypracovaný integrovaný plán obnovy udržateľnej krajiny s osobitným cieľom zachovania charakteristického rázu liptovskej krajiny,
- Vypracovaný projekt revitalizácie vodných tokov na území sídiel a ich bezprostredného okolia

Špecifický cieľ 2.4

Zlepšiť kvalitu ovzdušia a znížiť produkciu skleníkových plynov

Východisková situácia

Situácia v regióne Liptov, najmä v okrese a meste Ružomberok s kvalitou ovzdušia nie je priaznivá, aj keď posledné roky sa situácia u najväčšieho znečisťovateľa Mondi SCP investovaním do moderných technológií významne zlepšila.

V najbližších rokoch prijímanými opatreniami proti znečisťovaniu ovzdušia z lokálneho vykurovania, dopravy, priemyselných zdrojov, ťažbou piesku a kameňa dôjde k zníženiu existujúcich koncentrácií škodlivín v ovzduší a tým aj k zníženiu vplyvov na zdravie obyvateľov a zraniteľných ekosystémov. Dôjde tiež k zníženiu produkcie a zvyšovaniu sekvencie skleníkových plynov, ktoré umožní naplnenie požiadaviek Zelenej dohody (Green Deal) a ďalších požiadaviek EÚ na obdobie rokov 2021 – 2027, zníženie emisií oxidu uhličitého o 55 % do roku 2030 na úroveň z roku 1990 (Fit for 55 v rámci Zelenej dohody). Jednou z hlavných oblastí, ktoré tiež prispievajú k očakávanej zmene je energetika prostredníctvom zmien palivovej základne, energetických úspor, vrátane zvýšenia energetickej efektivity budov, zvýšením podielu OZE, uskladňovaním elektriny, atď.

Kľúčovou úlohou regiónu bude iniciovať spolupráce v oblasti, monitoring a koordinácie prijímania opatrení.

Opatrenia a typové aktivity

Opatrenia	
2.4.1	Znižovať emisie zo zdrojov znečistenia ovzdušia
2.4.2	Prispievať k zlepšeniu bilancie skleníkových plynov

Opatrenie 2.4.1

Znižovať emisie zo zdrojov znečistenia ovzdušia

- zaviesť a udržiavať systém monitorovania kvality ovzdušia,
- vypracovať, implementovať a vyhodnocovať koncepčný dokument s návrhom systémových opatrení na znížovanie znečistenia ovzdušia,
- participovať na spoločných projektoch so zapojením krajov/vojvodstiev, univerzít, mimovládnych organizácií, podnikov i verejnosti,
- spolupracovať na zlepšovaní kvality ovzdušia v oblastiach s riadenou kvalitou ovzdušia s využitím medzinárodných a národných projektov (napríklad program LIFE),
- podporovať výmeny kotlov na tuhé palivo v domácnostiach, vrátane podpory sociálne slabších obyvateľov, ktorí nedosiahnu na štandardné podmienky financovania výmeny kotlov,

Opatrenie 2.4.2

Prispievať k zlepšeniu bilancie skleníkových plynov

- využívať metodickú podporu a koordináciu v oblasti mitigačných opatrení s cieľom znížovania produkcie skleníkových plynov v sídlach (nízkouhlíková stratégia Žilinského kraja, podpora tvorby SECAP, komunitnej energetiky, ai),
- spracovať a implementovať nízkouhlíkovú stratégiu pre mestá a obce a podporovať princípy prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo,

Strategicko - programová časť strategického dokumentu rozvoja Liptov 2030

- vybudovať a podporovať regionálne centrum udržateľnej energetiky,
- identifikovať a využívať možnosti zachytávania uhlíka s dôrazom na prírodu blízke opatrenia (ochrana rozsiahlejších starých lesov, mokradí a pod.),
- zabezpečovať komplexné riešenia na znižovanie emisií oxidu uhličitého a ďalších skleníkových plynov do roku 2030,
- dosahovať znižovanie produkcie skleníkových plynov pri výrobe energie (zvyšovanie účinnosti pri výrobe energie, zámena palív, energetické využívanie odpadov, uskladňovanie elektriny, atď.)
- podporovať využívanie energií z obnoviteľných zdrojov a zabezpečiť zvyšovanie podielu obnoviteľných zdrojov v domácnostiach a vo verejných objektoch,
- zvyšovať energetickú efektívnosť verejných budov a dosahovať energetické úspory budov v majetku alebo správe miest a obcí, vrátane rozširovania obnoviteľných zdrojov energie (OZE),
- zabezpečovať výsadbu a regeneráciu izolačnej zelene oddeľujúcej obytnú zástavbu od priemyselných stavieb, komerčných areálov alebo frekventovaných dopravných koridorov,
- podporovať budovanie protihlukových stien a bariér a realizáciu protihlukovej výsadby v meste,
- koordinovať riadenie svetelnej signalizácie na križovatkách tzv. "zelené vlny.

Kľúčové indikátory úspechu

- Oblasť riadenia kvality ovzdušia – ORKO
- Priemerná ročná koncentrácia znečisťujúcej látky NO₂ v ovzduší v mikrogramoch na meter kubický (µg/m³)
- Priemerná ročná koncentrácia znečisťujúcej látky PM 2,5 v ovzduší v mikrogramoch na meter kubický (µg/m³)
- Priemerná ročná koncentrácia znečisťujúcej látky PM10 v ovzduší v mikrogramoch na meter kubický (µg/m³)
- Počet prekročení dennej limitnej hodnoty pre PM10 za rok

Špecifický cieľ 2.5

Zavádzať princípy obehového hospodárstva a cirkulárnej ekonomiky a zlepšiť nakladanie s odpadom

Východisková situácia

Región Liptov je v Žilinskom kraji lídrom v separovaní zberu odpadu. V tomto trende treba pokračovať a podporovať recykláciu všetkých komponentov. Najväčším ohrozením je uzavretie skládok tuhého komunálneho odpadu v obidvoch jadrových mestách a vývoz tuhého komunálneho odpadu (TKO) mimo región s uzatvorenými kontraktmi len do roku 2030 (v prípade Liptovského Mikuláša do Martina a v prípade Ružomberka do Prešova). Výstavba nových skládok TKO nie je žiaduca z hľadiska cieľov EÚ v oblasti nakladania s TKO ani kvality životného prostredia. V oboch jadrových mestách územné plány zakazujú budovať zariadenia na splyňovanie TKO. Je potrebné čo najskôr nájsť dlhodobé koncepčné riešenie pre tento problém. Rovnako ako podporiť potrebnú zmenu v nakladaní s komunálnym odpadom s cieľom predchádzať vzniku odpadov a znížiť mieru jeho skládkovania v prospech jeho energetického a materiálového zhodnocovania.

Opatrenia a typové aktivity

Opatrenia	
2.5.1	Podporovať predchádzanie vzniku odpadov
2.5.2	Podporovať aktivity a technológie pre opätovné využitie odpadov
2.5.3	Podporovať zneškodňovanie odpadov v súlade s EÚ legislatívou

Poznámka : Opatrenia 2.5.1 a 2.5.2 sa týkajú Strategicko - programovej časti pre UMR Liptov

Opatrenie 2.5.1

Podporovať predchádzanie vzniku odpadov

- viesť informačno-propagačnú kampaň na podporu separácie odpadu a opätovného využívania odpadov,

Strategicko - programová časť strategického dokumentu rozvoja Liptov 2030

- realizovať osvetové aktivity v oblasti separovaného zberu predchádzať vzniku biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov formou podpory domáceho kompostovania a zhodnocovania kuchynského odpadu,
- propagovať kompostovanie organického odpadu v domácnostiach, v stravovacích zariadeniach, aj v prevádzkach zariadení cestovného ruchu,
- dobudovať, vybaviť technikou a modernizovať miestnu kompostáreň,
- rozšíriť systém zberu organického odpadu,
- začleniť zásady obehového hospodárstva do verejného obstarávania samospráv.

Opatrenie 2.5.2

Podporovať aktivity a technológie pre opätovné využitie odpadov

- zapájať región a samosprávy do inovačných projektov v oblasti obehového hospodárstva,
- podporovať budovanie siete Reuse centier - centier opätovného využitia odpadov,

Opatrenie 2.5.3

Podporovať zneškodňovanie odpadov v súlade s EÚ legislatívou

- vykonávať pravidelný monitoring množstva a štruktúry odpadov a zverejňovať jeho výsledky,
- spracovať a zaviesť systém odmien a pokút udeľovaných pri kontrole nakladania s odpadom,
- podporovať riešenia uzatvárania skládok komunálneho odpadu v regióne,
- pravidelne monitorovať kvalitu životného prostredia, spracovať systém zberu informácií o kvalite životného prostredia, čiernych skládkach a podobne, pravidelne informovať občanov o jeho vývoji,
- zabezpečovať likvidáciu čiernych skládok,
- podporovať zber a separáciu odpadov, vrátane modernizácie techniky na manipuláciu s odpadom a budovania zberných dvorov, triediacich liniek na zmesový komunálny odpad a recyklačných liniek,
- dovybaviť domácnosti kontajnermi na separovaný zber komunálneho odpadu
- realizovať výstavbu uzamykateľných stojísk na sídliskách pre nádoby na separovaný zber komunálneho odpadu, vrátane siete podzemných a polopodzemných kontajnerov,
- zefektívniť systém triedeného zberu odpadu z papiera, skla a plastov v podnikateľskej sfére (verejné inštitúcie, školské zariadenia ai),
- byť aktívny v likvidácii starých environmentálnych záťaží a regenerácii kontaminovaných lokalít.

Kľúčové indikátory úspechu

- Podiel zmiešaného komunálneho odpadu ukladaného na skládky
- Podiel triedenia, recyklácie, energetickeho zhodnotenia a skládkovania v nakladaní s odpadmi
- Množstvo kompostovateľného odpadu
- Množstvo komunálneho odpadu v kilogramoch na obyvateľa/rok
- Počet a rozloha environmentálnych záťaží (EZ) rôzneho stupňa evidovaných v informačnom systéme

Špecifický cieľ 2.6

Rozvíjať environmentálnu výchovu, vzdelávanie a osvetu a zvyšovať environmentálne povedomie občanov

Východisková situácia

Napriek tomu, že potenciál Liptova je práve v udržateľnom využití prírodného potenciálu, v regióne nie sú vybudované podporné štruktúry pre jeho ochranu a komplexné riadenie tohto využívania.

Prijímanie strategických environmentálne udržateľných opatrení pre región si v súčasnosti vyžaduje aktívne zapojenie verejnosti. Je to aj z dôvodu, že veľká časť verejnosti v regióne stále odmieta niektoré zelené riešenia ako energetické využitie komunálneho odpadu, obmedzenie individuálnej automobilovej dopravy a intenzívneho cestovného ruchu z dôvodu ochrany prírody, inštalácie OZE, zníženie intenzity lesníctva a poľovníctva, niektoré adaptačné opatrenia ai. Ako riešenie je potrebné navrhnuť a realizovať dlhodobú a systematickú osvetu a nastaviť systém pre environmentálne vzdelávanie a výchovu pre všetky vekové kategórie. Takýmto spôsobom sa zabezpečí, že sa verejnosť bude aktívne podieľať na prevencii a riešení kľúčových environmentálnych problémov regiónu.

Opatrenia a typové aktivity

Opatrenia	
2.6.1	Zaviest' a podporovať systém environmentálneho vzdelávania, výchovy a osvetu (EVVO)
2.6.2	Organizovať osvetové aktivity pre verejnosť

Opatrenie 2.6.1

Zaviest' a podporovať systém environmentálneho vzdelávania, výchovy a osvetu (EVVO)

- využívať metodickú podporu Žilinského kraja podľa koncepcie EVVO Žilinského kraja, podporu miestnej Agendy 21 a podporu environmentálneho manažmentu (napr. EMAS),
- podporovať vzdelávacie aktivity a osvetu propagujúce zásady trvalo udržateľného rozvoja,
- vytvoriť kooperačné partnerstvá s inými subjektmi zaoberajúcimi sa EVVO (napríklad ŠOP SR, mimovládne organizácie, školy, ai) a realizovať spoločné vzdelávacie programy, vrátane vybudovania tzv. Environmentálneho centra,
- využívať možnosti cezhraničnej a medzinárodnej spolupráce v oblasti environmentálneho manažmentu, inovácií a zapojenia verejnosti do rozhodovania.

Opatrenie 2.6.2

Organizovať osvetové aktivity pre verejnosť

- podporovať budovanie a zabezpečiť prevádzku ekocentier pre širokú verejnosť,
- metodicky podporovať subjekty aktívne v EVVO oblasti v regióne,
- zvyšovať záujem u verejnosti o ochranu a tvorbu životného prostredia,
- dlhodobo a systematicky realizovať informačné kampane v oblastiach, kde sa dá predpokladať nízka miera prijatia riešenia verejnosťou ako napr. výstavba zariadenia na energetické využitie odpadov, znižovanie ťažby dreva v chránených územiach, odstrel medveďa z dôvodu ohrozenia bezpečnosti civilného obyvateľstva ai.
- realizovať rôzne typy zážitkových aktivít pre verejnosť (pre školy, pre rodiny s deťmi, pre dospelých),
- podporovať EVVO na školách a v neformálnom vzdelávaní.

Kľúčové indikátory úspechu

- Počet uskutočnených aktivít zameraných na podporu EVVO organizovaných organizáciami mesta ročne
- Počet uskutočnených aktivít zameraných na podporu EVVO organizovaných v MŠ, ZŠ, SŠ a ďalšími organizáciami (podnikateľský sektor, akademický sektor, verejná správa, tretí sektor) ročne

PRIORITA 3 : Infraštruktúra

Strategický cieľ

3. Budovať a udržiavať infraštruktúru podporujúcu udržateľnú mobilitu, energetickú efektívnosť a technickú vybavenosť zlepšujúcu kvalitu života.

Špecifické ciele	
3.1	Zabezpečiť udržateľnú mobilitu v sídlach aj medzi nimi
3.2	Zlepšiť dostupnosť energetickej infraštruktúry
3.3	Zlepšiť digitálnu dostupnosť v sídlach a podporovať rozvoj „informačnej spoločnosti“

Špecifický cieľ 3.1

Zabezpečiť udržateľnú mobilitu v sídlach aj medzi nimi

Východisková situácia

Na území Žilinského kraja sa vykonáva druhý najvyšší objem výkonov cestnej nákladnej dopravy v SR, čo súvisí s polohou kraja, s jeho cezhraničnými väzbami a čo sa týka aj regiónu Liptova v súvislosti s diaľnicou D1.

V regióne Liptov existujú riedko osídlené územia, v ktorých autobusové spoje pravidelnej verejnej dopravy prepravujú minimálne množstvo cestujúcich, aj to len v občasných frekvenciách. V súčasnosti sa nehospodárne autobusové spoje rušia a v budúcnosti budú nahrádzané nízkokapacitnými autobusov na zavolanie.

Dopyt po železničnej osobnej doprave v Žilinskom kraji mal v období do konca roku 2014 stagnujúcu až klesajúcu tendenciu. Od roku 2015 bol zaznamenaný nárast počtu prepravených osôb v železničnej osobnej doprave, ktorý spôsobilo zavedenie bezplatnej prepravy v novembri 2014. Od roku 2017 vývoj prepravy osôb so zostávajúcimi kraji stagnuje.

Regionálna cestná sieť sa vyznačuje výskytom bodových a líniových závad, kritických nehodových lokalít a nedoriešenou problematikou kvality existujúcich cestných priesťahov cez obce, resp. výstavbou obchvatov na cestách II. a III. triedy.

Očakávané zlepšenie dopravnej dostupnosti nastane realizáciou infraštruktúrnych, prevádzkovo - organizačných projektov cestnej, železničnej, cyklistickej dopravy a realizáciou IDS projektov (integrovaného dopravného systému). V uvedenom kontexte sa za kľúčové považuje : kompletizácia a digitalizácia siete diaľnice D1 a jej odpočívadiel, rekonštrukcie priesťahov a realizácie obchvatov na cestách I. až III. triedy, modernizácia železníc a železničných staníc a zabezpečenie pravidelnej regionálnej medzinárodnej leteckej dopravy z Letiska Žilina.

V decembri 2019 bola oznámená Európska Zelená dohoda, ktorá reprezentuje stratégiu, prostredníctvom ktorej sa má do roku 2050 dosiahnuť klimatická neutralita. Následný súbor návrhov na revíziu a aktualizáciu právnych predpisov EÚ Fit 55 uvádza záväzok zníženia emisií uhlíka o 55% (1990/2030). Dohody priamo premietne na špecifický cieľ atraktivity nízko emisnej cestnej dopravy a nemotorovej dopravy.

Proces zmeny je nastavený na zvrátenie dlhodobého trendu poklesu prepravných výkonov verejnej prepravy osôb. V cieľovom stave sa očakáva zníženie dopravnej záťaže na cestnej sieti, znížením objemov produkcie škodlivín dopravou a v konečnom dôsledku zlepšením kvality životného prostredia.

V uvedenej kategórii zmien regionálna a mestská samospráva dosiahne požadovaný stav nákupom nízko/bez emisných vozidiel vo verejnej hromadnej preprave osôb, podporou lokalizácie servisnej vybavenosti pre elektromobilitu, vytváraním priaznivých podmienok pre vznik a fungovanie nízko/bez emisných zón v osídlení. Sem patrí aj pokračujúca podpora pre cyklistickú a pešiu dopravu, výstavbou cyklistických a cyklistických/peších komunikácií v mestských aglomeráciách a cykloturistických trás v extraviláne sídiel.

Vzájomný pomer počtu vozidiel so spaľovacím motorom a vozidiel s elektrickým + hybridným pohonom je značne nevyrovnaný. Viac ako sto násobne viac je osobných automobilov a motorových vozidiel so spaľovacím motorom. Rozvoja nízko/bez emisnej mobility ovplyvňuje najmä vybavenosť potrebná pre prevádzku vozidiel s alternatívnym pohonom. Vzhľadom na skoro nulové zastúpenie vozidiel s vodíkovým pohonom v premávke v SR ide o infraštruktúru viazanú najmä na elektromobilitu (nabíjacie stanice, servisy pre elektromobily). V európskom porovnaní poskytovania služieb elektromobility (z registrácií elektrických vozidiel, vyspelosti nabíjacej infraštruktúry a z vládnych stimulov) je SR zaradená medzi najmenej pripravené štáty.

Nastane stav uplatnenia mobility vnímanej ako služby založenej na prevádzkovaní vzájomne zosúladeného a previazaného IDS systému (infraštruktúra a služby autobusovej, železničnej, leteckej, cyklistickej a pešej dopravy). Kľúčovým aspektom mobility ako služby je posun spôsobu dopravy od osobného vlastníctva k mobilite

poskytovanej ako služba s kombináciou dopravných služieb od poskytovateľov verejnej a súkromnej dopravy, za ktorú môžu zákazníci platiť prostredníctvom jedného účtu. Zavedené bude integrované plánovanie cesty, platby na princípe jedného nákupu a inteligentné prvky riadenia a vzájomného previazania dopravy.

Posledné roky dopravná infraštruktúra v navštevovaných turistických a rekreačných lokalitách nemá dostatočnú priepustnosť a vytvára zápchy. Rovnako problematické je aj parkovanie pri turistických bodoch záujmu. Turistická cykломobilita sa každoročne zlepšuje ale je poznačená nedostatkom cyklochodníkov medzi turistickými bodmi záujmu v požadovanom štandarde. Turistickú cykломobilitu má v agende oblastná organizácia cestovného ruchu Región Liptov ako súčasť konceptu Cykloregión Liptov, ktorá okrem obnovy a údržby cykloznačenia a cykloinfraštruktúry, podporuje aj vytyčovanie nových cyklotrás a cyklookruhov a budovanie turistickej infraštruktúry pre cykloturistov.

Opatrenia a typové aktivity

Opatrenia	
3.1.1	Priebežne obnovovať, modernizovať a budovať miestne komunikácie a dopravnú infraštruktúru, tak aby podporovala udržateľný rozvoj sídiel
3.1.2	Vytvárať podmienky pre rozvoj parku dopravných prostriedkov na alternatívny pohon
3.1.3	Podporovať zriadenie nízkoemisných a bezemisných zón s použitím systémov inteligentnej mobility
3.1.4	Zvyšovať záujem o nemotorovú cyklistickú dopravu rozširovaním hlavnej a doplnkovej infraštruktúry
3.1.5	Podporovať záujem o využívanie verejnej osobnej dopravy zvyšovaním jej kvality a znižovaním CO2.
3.1.6	Navrhnuť, zaviesť a prioritne podporovať systém intermodálnej dopravy medzi hlavnými turistickými bodmi záujmu a rekreačnými centrami vrátane parkovacej politiky.
3.1.7	Zvyšovať bezpečnosť cestnej premávky a pešej dopravy

Poznámka : Opatrenia 3.1.2, 3.1.4. a 3.1.6. sa týkajú Strategicko - programovej časti pre UMR Liptov

Opatrenie 3.1.1

Priebežne obnovovať, modernizovať a budovať miestne komunikácie a dopravnú infraštruktúru, tak aby podporovala udržateľný rozvoj sídiel

- priebežne monitorovať stav a kvalitu cestných komunikácií,
- vypracovať a aktualizovať Generel dopravy miest a centier turizmu, aby bol v súlade s Plánom udržateľnej mobility Žilinského samosprávneho kraja a príslušné dopravné-plánovacie dokumenty,
- podporovať výstavbu diaľnic a rýchlostných ciest v úsekoch uvoľňujúcich miestne komunikácie;
- vypracovať a aktualizovať digitálnu technickú evidenciu miestnych komunikácií a peších chodníkov,
- koordinovane vypracovať akčný plán údržby a rekonštrukcie cestných komunikácií v spolupráci s Regionálnou správou ciest, Slovenskou správou ciest a Národnou diaľničnou spoločnosťou (NDS),
- investične pripraviť a zrealizovať obchvaty miest a obcí podľa projektových dokumentácií,
- priebežne dobudovať, rekonštruovať a opravovať existujúcu cestnú sieť vrátane mostných objektov tak, aby podporovala hospodársky rozvoj miest a zlepšovala priepustnosť cestných komunikácií,
- odstraňovať bodové závady a kritické nehodové lokality,
- rekonštruovať prieťahy ciest cez obce,
- realizovať koordináciu a údržbu križovatiek na ceste prvej triedy I/18,
- realizovať konštrukčno-technické úpravy úrovňových križovatiek,
- osvetľovať priechody pre chodcov,
- dobudovať sieť parkovísk a garáží v mestách,
- modernizovať dopravné zariadenia,
- spracovať a aktualizovať Konceptiu mestskej parkovacej politiky a nastaviť ju tak, aby bola priateľská k občanom a návštevníkom,
- spracovať revíziu dopravného značenia a podľa potreby ho dopĺňať a obnovovať vodorovné a zvislé dopravné značenie,
- zvyšovať bezpečnosť zraniteľných účastníkov cestnej premávky (odstránenie úzkych miest v pešej doprave, odstraňovanie bariér pri prestupovaní atď.) a cestnej motorovej dopravy, minimalizovať jej negatívne vplyvy na obyvateľstvo a životné prostredie,
- zabezpečovať bezbariérovosť na miestnych komunikáciách (úpravy priechodov pre chodcov),
- dobudovať a rekonštruovať chodníky pre peších v mestách a obciach,

Strategicko - programová časť strategického dokumentu rozvoja Liptov 2030

- osádzať prvky upokojenia dopravy na vstupných komunikáciách do miest a obytných zón,
- zavádzať zariadenia Inteligentných dopravných systémov na cestnej sieti a križovatkách, na železničnej sieti, na termináloch, prestupných bodoch a zastávkach Intermodálneho dopravného systému (IDS);

Opatrenie 3.1.2

Vytvárať podmienky pre rozvoj parku dopravných prostriedkov na alternatívny pohon

- podporovať rozvoj servisnej infraštruktúry pre elektromobilitu a vodíkovú mobilitu, vrátane nákupu a umiestňovania nabíjajúcich staníc,
- podporovať rozvoj servisnej infraštruktúry pre nákladné vozidlá na vodíkový pohon, vodíkové čerpace stanice lokalizované prioritne na cestnej Z TEN-T,
- rozvoj prímestskej, mestskej hromadnej dopravy a nekonvenčných autobusov na zavolanie realizovať na báze vozidiel s alternatívnym pohonom.

Opatrenie 3.1.3

Podporovať zriadenie nízkoemisných a bezemisných zón s použitím systémov inteligentnej mobility

- podporovať zriaďovanie nízkoemisných a bezemisných zón v mestách a obciach, v rekreačnom území,
- podporovať reštrikcie voči osobným automobily so spaľovacím motorom v nízkoemisných zónach,
- podporovať zriadenie obytných zón v mestách a obciach s upraveným dopravným režimom (napr. trendových Zón 30),
- podporovať stavebné úpravy obytných ulíc,
- podporovať dopravnú obsluhu zón nízkoemisnou a bezemisnou dopravou,
- začať využívať dostupné SMART technológie v statickej doprave,
- zavádzať do praxe technologické zariadenia a kompletné inteligentné dopravné systémy na sieti ciest a železníc,

Opatrenie 3.1.4

Zvyšovať záujem o nemotorovú cyklistickú dopravu rozširovaním hlavnej a doplnkovej infraštruktúry

- vypracovať, implementovať a aktualizovať komplexné strategické a koncepcné dokumenty, vrátane projektovej dokumentácie, pre oblasť cyklistickej a nemotorovej dopravy v mestách a v regióne v súlade s koncepcným dokumentom Kostrovej siete Žilinského kraja,
- podporovať, realizovať a udržiavať cyklistické, cyklistické/pešie komunikácie a ich značenie;
- zabezpečiť rekonštrukciu, modernizáciu a výstavbu infraštruktúry pre nemotorovú dopravu (cyklistické komunikácie, doplnková cyklistická infraštruktúra a vybavenosť - chránené parkoviská pre bicykle a parkovacie zariadenia typu Park&Ride, odstavné zariadenia, cyklostojany, odpočívadlá, servisné miesta, garáže, systémy automatickej požičovne bicyklov (bike sharing), hygienické zariadenia, nabíjacie stanice pre e-biky, dopravné značenie, informačný systém ai).
- zvyšovať bezpečnosť cyklistickej dopravy,
- podporovať budovanie Vážskej cyklomagistrály,
- realizovať zariadenia umožňujúce prepravu bicyklov v železničnej a autobusovej doprave,
- propagáciou a osvetou zvyšovať atraktivitu cyklistickej dopravy.

Opatrenie 3.1.5

Podporovať záujem o využívanie verejnej osobnej dopravy zvyšovaním jej kvality a znižovaním CO₂

- zlepšovať infraštruktúru verejnej osobnej dopravy,
- zavádzať kontroly a monitorovania autobusov verejnej hromadnej dopravy,
- modernizovať vozidlový park verejnej hromadnej dopravy,
- zavádzať autobusy na zavolanie ako súčasť konceptu mobility na zavolanie pre nízkoosídlené lokality,
- podporovať, modernizovať, debarierizovať a dekarbonizovať vozový park verejnej hromadnej dopravy,
- zabezpečiť vyššiu kvalitu dopravy pre osoby so zníženou schopnosťou pohybu alebo orientácie vrátane debarierizácie,
- dopĺňať a modernizovať zastávky verejnej osobnej dopravy,
- propagáciou a osvetou zvyšovať atraktivitu verejnej osobnej dopravy,
- zavádzať zariadenia Inteligentných dopravných systémov vo vozidlách verejnej osobnej dopravy.

Opatrenie 3.1.6

Navrhnuť, zaviesť a prioritne podporovať systém intermodálnej dopravy medzi hlavnými turistickými bodmi záujmu a rekreačnými centrami vrátane parkovacej politiky

- realizovať riadiace centrum Intermodálneho dopravného systému (IDS) vrátane parkovacej politiky a inteligentnej mobilnej aplikácie pre koncových užívateľov;
- rekonštruovať cestné komunikácie a odstavné plochy vrátane parkovísk zabezpečujúce prístup do turisticky atraktívnych zón, rekreačných oblastí a k turistickým bodom záujmu,
- podporovať stavby, modernizácie a elektrifikácie železničných tratí v rámci systému integrovanej intermodálnej dopravy (IDS),
- podporovať modernizáciu vozového parku železničnej dopravy,
- podporovať rekonštrukciu a modernizáciu vybavenosti železničných a autobusových staníc a ich bezprostredného okolia,
- podporovať a realizovať výstavbu debarierizovaných terminálov IDS ako moderných prestupných bodov integrujúcich prevádzku železničných a autobusových staníc a nástupných cyklistických bodov s dostatkom miest na parkovanie;
- podporovať nízkoemisné a bezemisné dopravné riešenia na území národných parkov a lokalít európsky a svetovo významného kultúrneho a prírodného dedičstva;
- podporovať a realizovať digitalizovanú výstavbu záchytných, odstavných a parkovacích plôch integrovanej autobusovej dopravy, doplnkovej cyklistickej vybavenosti v mestách a obciach v okolí autobusových a železničných staníc, terminálov a prestupných bodov;
- vybudovať, udržiavať a modernizovať systém záchytných parkovísk pre jednodňových návštevníkov v rekreačných zónach a v turistických bodoch záujmu,
- dobudovať a rekonštruovať chodníky pre peších v rekreačných lokalitách a lokalitách s turistickým bodom záujmu,
- využiť odpočinkové a odstavné miesta na diaľniciach a rýchlostných komunikáciách pre komunikáciu s návštevníkom regiónu Liptov,
- osádzať prvky upokojenia dopravy na vstupných komunikáciách do rekreačných oblastí,
- z úrovne autorít cestovného ruchu v regióne podporovať modernizáciu a bezpečnosť letísk Poprad a Žilina v parametroch určených pre pravidelnú regionálnu medzinárodnú leteckú dopravu;

Kľúčové indikátory úspechu

- Objem prepravy vo verejnej osobnej doprave a integrovanej doprave Žilinského kraja v regióne Liptov,
- Rozsah Integrovanej dopravy Žilinského kraja na území regiónu Liptov,
- Monitoring kvality ovzdušia ovplyvnenej dopravou (lokálne znečistenie ovzdušia merané na monitorovacích stanicách v regióne Liptov),
- Dĺžka nových komunikácií kostry siete Žilinského kraja vyhradených pre cyklistickú dopravu v regióne Liptov,
- Dĺžka nových/modernizovaných úsekov cestnej a železničnej siete v regióne Liptov.

Špecifický cieľ 3.2

Zlepšiť dostupnosť energetickej infraštruktúry

Východisková situácia

SR plní ciele prepojenosti prenosových sústav členských štátov EÚ do roku 2030 prijatých Radou EÚ. V oblasti infraštruktúry prenosu elektriny sú prioritou SR projekty výstavby nových slovensko-maďarských a slovensko – českých cezhraničných prepojení a v oblasti infraštruktúry pre prepravu plynu je prioritným projektom dokončenie slovensko – poľského prepojenia.

Z pohľadu zelených riešení dopadov klímy na životné prostredie, aj rizík v distribúcii tepla spojených s vojnovým konfliktom na Ukrajine a najmä závislosti domácností na Liptove na vykurovaní plynom, bude nevyhnutný postupný prechod na obnoviteľné zdroje energie (OZE) v oblasti vykurovania a zásobovania teplom. Mesto Ružomberok centrálné zásobované teplom v podobe vodnej pary z Mondi SCP, je na túto zmenu najlepšie pripravené. Verejné osvetlenie ako aj viaceré budovy vo vlastníctve verejnej správy a samosprávy v regióne neprešli znížením ich energetickej náročnosti, čo ich v najbližších rokoch čaká. Bytové domy v súkromnom vlastníctve sú v oblasti znížovania energetickej náročnosti na tom lepšie.

Kľúčovými aktérmi pre zabezpečenie energetickej efektívnosti v oblasti elektroenergetiky v SR sú prevádzkovatelia prenosovej a distribučnej sústavy. V regióne Liptov je to spoločnosť Stredoslovenská

energetika (SSE) a miestne (lokálne) distribučné sústavy. Pre rozvod plynu je to Slovenský plynárenský priemysel (SPP). Prevádzkovatelia distribučných sústav prispievajú k zvyšovaniu energetickej efektívnosti a znižovaniu strát prostredníctvom realizácie stavebných a technologických opatrení distribučných sústav vrátane budovania nových a obnovy starších vedení pre bezpečnosť a spoľahlivosť dodávok. V prípade plynu a jeho rozvodnej siete po vojnovom konflikte na Ukrajine, budú v najbližších rokoch realizované viaceré zmeny.

Opatrenia a typové aktivity

Opatrenia	
3.2.1	Podporovať rozvoj inžinierskych sietí a infraštruktúry prenosu a distribúcie elektriny a plynu
3.2.2	Vytvárať podmienky pre efektívny rozvoj v sektore vykurovania a chladenia
3.2.3	Zvyšovať energetické úspory samosprávy a obyvateľstva aj s využitím OZE

Poznámka : Opatrenia 3.2.3 sa týka Strategicko - programovej časti pre UMR Liptov

Opatrenie 3.2.1

Podporovať rozvoj inžinierskych sietí a infraštruktúry prenosu a distribúcie elektriny a plynu

- podporovať realizáciu trás a zdrojov diverzifikujúcich plynárenskú sústavu,
- podporovať projekty infraštruktúry vybudovanej na napäťovej úrovni 400 kV,
- podporovať obnovu a modernizáciu prenosovej sústavy v zmysle princípu primeranosti,
- podporovať obnovu, modernizáciu a rozširovanie distribučnej sústavy v zmysle princípu primeranosti,
- podporovať projekty infraštruktúry spoločného záujmu prenosu,
- podporovať obnovu, modernizáciu a rozširovanie plynárenskej sústavy,

Opatrenie 3.2.2

Vytvárať podmienky pre efektívny rozvoj v sektore vykurovania a chladenia

- podporovať výstavbu nových systémov diaľkového vykurovania a chladenia,
- modernizovať systémy diaľkového vykurovania a chladenia,
- navrhnuť a realizovať pilotné projekty na využitie geotermálnej energie na diaľkové vykurovanie,
- podporovať rozširovanie centrálného zásobovania teplom, zdroje tepla na báze biomasy a geotermálnej energie,
- podporovať získavanie solárnej energie vo verejných budovách vlastnených samosprávou,
- budovať a rekonštruovať v mestských objektoch tepelné hospodárstvo.

Opatrenie 3.2.3

Zvyšovať energetické úspory samosprávy a obyvateľstva aj s využitím OZE

- vypracovať a realizovať Koncepciu obnovy bytového fondu na území mesta,
- podporovať výstavbu nízkoenergetických budov na území obcí a miest,
- vypracovať energetické audity objektov vo vlastníctve samosprávy,
- projekčne pripravovať a realizovať zníženie energetickej spotreby v budovách vo vlastníctve samosprávy,
- podporovať projekty zlepšovania tepelno-technických vlastností bytových domov a verejných budov vo vlastníctve samosprávy formou zateplenia, obvodových múrov a strechy, výmeny okien s cieľom odstránenia systémových porúch bytových domov,
- modernizovať vykurovacie systémy vrátane rozvodov a hydraulického vyregulovania, inštalácie termoregulačných ventilov, inštalácie systémov merania a riadenia za účelom zníženia spotreby energie,
- podporovať modernizácie bytových domov - osvetlenie a rekonštrukcie výťahov za účelom zníženia spotreby energie,
- zabezpečiť modernizáciu, ekologizáciu a rozširovanie verejného osvetlenia vrátane rekonštrukcie rozvodov a výmeny výbojkových svietidiel za úsporné osvetlenie napr. LED svietidlá,
- zefektívniť prevádzkový systém verejného osvetlenia.

Kľúčové indikátory úspechu

- Podiel energie z OZE na konečnej energetickej spotrebe samosprávy (%)
- Výdavky samosprávy na podporu OZE v eurách
- Nové realizované projekty prenosovej a distribučnej elektrifikačnej sústavy v regióne Liptov

- Dosiahnutá miera energetických úspor v bytových domoch
- Energetická certifikácia významne obnovených budov – počet obnovených budov s energetickým certifikátom/vyčíslené úspory na energiách

Špecifický cieľ 3.3

Zlepšiť digitálnu dostupnosť v sídlach a podporovať rozvoj „informačnej spoločnosti“

Východisková situácia

Víziou EÚ je verejná správa, ktorá bude otvorená, efektívna a inkluzívna, a ktorá bude poskytovať cezhraničné, personalizované a používateľsky prívetivé elektronické verejné služby všetkým občanom a podnikateľom v EÚ. Pri dizajne a poskytovaní lepších služieb sa budú využívať inovatívne prístupy a moderné digitálne technológie v súlade s potrebami a požiadavkami občanov a podnikateľov.

Súčasný pokrytie územia SR bezdrôtovým širokopásmovým pripojením na internet je dominantne zabezpečené na úrovni siete 4G, v riedko osídlených oblastiach na úrovni siete 3G, prípadne bez pokrytia signálom. Z pohľadu rastúcich nárokov na digitalizáciu spoločnosti, ekonomiky a verejných služieb je potrebné budovať a udržiavať v prevádzke bezpečné, pevné a bezdrôtové siete širokopásmového pripojenia na internet. Postupné zvyšovanie produktivity služieb bude spojené s prenosom väčších objemov dát a využívaním nových technológií a metód umelej inteligencie, ktoré sú náročné na kvalitu digitálnej infraštruktúry, čo zvýši nároky na širokopásmové pripojenie na internet ešte viac, ako aj vyvolá prechod na úrovne 5G a vyššie, zároveň i pevné siete poslednej míle pripojenia na internet. Primárna zmena súčasného stavu sa uskutoční v oblasti kvalitatívnych parametrov širokopásmového pripojenia umožňujúceho rýchly, bezpečný a nekomplikovaný prenos veľkých objemov dát s nízkou úrovňou latencie.

Opatrenia a typové aktivity

Opatrenia	
3.3.1	Podporovať rozvoj a skvalitnenie prenosovej kapacity infraštruktúry internetu a tým zlepšiť prístup k informáciám a komunikačným technológiám
3.3.2	Skvalitňovať existujúce informačné služby samospráv a rozširovať ich služby digitálnym spôsobom

Opatrenie 3.3.1

Podporovať rozvoj a skvalitnenie prenosovej kapacity infraštruktúry internetu a tým zlepšiť prístup k informáciám a komunikačným technológiám

- podporovať rozvoj pevných optických chrbticových sietí a sietí poslednej míle pripojenia na internet,
- podporovať zriadenie a rozširovanie metropolitnej siete,
- podporovať skvalitnenie súčasného plošného pokrytia vidieckeho územia mobilným širokopásmovým pripojením na internet signálom siete 4 G,
- podporovať rozvoj pokrytia územia kraja mobilným širokopásmovým pripojením na internet signálom siete 5 G a následných sietí,
- pri zachovaní vysokej triedy bezpečnosti zabezpečiť pre sieť a informačné systémy samosprávy aplikácie využívajúce internet vecí,
- realizovať a rozširovať verejnú Wi-Fi sieť vo verejných inštitúciách a vo verejnej hromadnej doprave.

Opatrenie 3.3.2

Skvalitňovať existujúce informačné služby samospráv a rozširovať ich služby digitálnym spôsobom

- modernizovať technické a softvérové vybavenie zasadacích miestností a kontaktných miest s občanmi,
- skvalitňovať, zefektívňovať a integrovať poskytovanie služieb v Centre služieb občanom (CSO) a v Turistických informačných centrách (TIC),
- zlepšiť dostupnosť služieb pre občanov v CSO a návštevníkov v TIC zvýšením počtu parkovacích miest, zlepšením možnosti parkovania bicyklov aj,
- vybudovať zóny pre občanov v CSO a v TIC s prístupom na internet.

Kľúčové indikátory úspechu

- Rýchly a super rýchly širokopásmový prístup domácností ŽSK a SR na internet

PRIORITA 4 : Sociálna stabilita

Strategický cieľ

4. **Dosiahnuť udržateľnú kvalitu života podporenú dostupnosťou sociálnych, zdravotných služieb, služieb bývania a bezpečným prostredím.**

Špecifické ciele	
4.1	Zabezpečiť moderné, dostupné, kvalitné a efektívne sociálne služby
4.2	Zabezpečiť moderné, dostupné, kvalitné a efektívne služby zdravotnej starostlivosti
4.3	Vytvárať zodpovedajúce podmienky pre bývanie pre všetky skupiny obyvateľov
4.4	Zvyšovať bezpečnosť obyvateľov a návštevníkov a zlepšovať ochranu ich života, zdravia a majetku

Špecifický cieľ 4.1

Zabezpečiť moderné, dostupné, kvalitné a efektívne sociálne služby

Východisková situácia

Demografické starnutie obyvateľstva a s tým súvisiace sociálne služby očakáva viacero zmien. Jednou z požadovaných zmien je vybudovanie moderných, kvalitných a dostupných sociálnych služieb. Prioritne je potrebné zvýšiť úroveň a dostupnosť služieb, s dôrazom na prácu s komunitou. Zaviesť komplexný prístup v riešení sociálnych problémov prostredníctvom spolupráce: zapájaním do spolupráce špecializovaných kľúčových aktérov v regióne, podporou dobrovoľníckej služby a zohľadňovaním individuálnych potrieb pri poskytovaní sociálnych služieb..

Problematickou v oblasti sociálnych služieb je tiež potreba zvyšovania úrovne a dostupnosti sociálnych služieb s dôrazom na seniorov; slabá orientácia na prácu s komunitou; nízka úroveň spolupráce kľúčových aktérov pre zvýšenie komplexného prístupu v riešení sociálnych problémov, v predchádzaní socio-patologických javov a prevencii telesného a duševného zdravia; chýbajúce zohľadnenie individuálnych potrieb pri poskytovaní sociálnych služieb; nedostatok služieb pre ľudí so špecifickými potrebami (marginalizované komunity s dôrazom na MRK); nedostatok pracovníkov pre terénne služby a nízka úroveň informovanosti občanov o poskytovaných sociálnych službách a súvisiacich zdravotných službách a ich poskytovateľoch v regióne.

Opatrenia a typové aktivity

Opatrenia	
4.1.1	Skvalitňovať a rozvíjať infraštruktúru sociálnych služieb
4.1.2	Udržiavať a rozširovať služby pre seniorov, znevýhodnené osoby a ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii a kontinuálne zvyšovať ich kvalitu.
4.1.3	Zvyšovať kvalitu života MRK nachádzajúcich sa v nepriaznivých životných situáciách
4.1.4	Posilňovať prevenciu a podporu duševného a telesného zdravia
4.1.5	Rozširovať možnosti a vytvárať príležitosti pre podporu dobrovoľníctva
4.1.6	Zvyšovať atraktivnosť práce v sociálnych službách
4.1.7	Podporovať a posilňovať spoluprácu aktérov v oblasti komunitných služieb a komunitnej práce

Opatrenie 4.1.1

Skvalitňovať a rozvíjať infraštruktúru sociálnych služieb

- investovať do výstavby a modernizácie stavieb a vybavenia zariadení sociálnych služieb,
- rekonštruovať budovy a modernizovať vybavenie Denných centier pre seniorov,
- rozvíjať infraštruktúru potrebnú pre poskytovanie nových a moderných typov sociálnych služieb, vrátane rodinných typov služieb,

Strategicko - programová časť strategického dokumentu rozvoja Liptov 2030

- vybaviť zariadenia sociálnych služieb tradičnými a inovatívnymi pomôckami (kreslá pre imobilných, antidekubitné matrace, evakuačné pomôcky a pod.),
- rekonštruovať existujúce zariadenia na zariadenia komunitného typu za účelom deinštitucionalizácie pobytových sociálnych služieb, služieb sociálno - právnej ochrany a sociálnej kurately,
- podporovať infraštruktúru pre špecializované služby,
- rekonštruovať, rozširovať a modernizovať vhodné stavebné objekty pre vytvorenie priestorových podmienok na poskytovanie a zabezpečenie komunitnej starostlivosti v súlade s princípmi deinštitucionalizácie,
- rekonštruovať a rozšíriť ubytovne pre sociálne slabých,
- zriadiť a prevádzkovať zariadenia núdzového bývania pre matky s deťmi, útulku pre ženy a matky s deťmi a ďalšie skupiny sociálne odkázaných obyvateľov,
- budovať a rozvíjať zázemie terénnych a ambulantných sociálnych služieb,
- podporovať výstavbu, rekonštrukciu a modernizáciu zariadení služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku v záujme zosúladenia rodinného a pracovného života s cieľom zvýšenia energetickej hospodárnosti budovy a zlepšenia materiálno-technického vybavenia,
- podporovať zariadenia a služby pre deti za účelom zosúladenia rodinného a pracovného života (jasle, škôlky, opatrovateľky),
- vytvárať a implementovať efektívne nástroje pre začleňovanie rodičov s malými deťmi na trh práce po návrate z rodičovskej dovolenky,
- podporovať transformáciu veľkokapacitných zariadení pre poskytovanie sociálnych služieb sociálno - právnej ochrany detí a sociálnej kurately SPOaSK s celoročným pobytom a rozvoj alternatívnych sociálnych služieb komunitného charakteru.

Opatrenie 4.1.2

Udržiavať a rozširovať služby pre seniorov, znevýhodnené osoby a ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii a kontinuálne zvyšovať ich kvalitu

- zabezpečenie nástrojov na pravidelný monitoring a vyhodnocovania potrieb občanov, požiadaviek seniorov, znevýhodnených osôb a ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii,
- poskytovať podporu vo forme poskytnutia priestorov na činnosť a finančných príspevkov pre Kluby zdravotne postihnutých a Kluby seniorov,
- podporovať využívanie moderných technológií v sociálnych službách,
- podporovať vznik partnerstiev na miestnej a regionálnej úrovni pri plánovaní opatrení v sociálnej oblasti,
- podporovať zrovnoprávnenie financovania verejných a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb a vyššia miera zapájania neverejných poskytovateľov do poskytovania sociálnych služieb,
- podporovať integráciu poskytovaných sociálnych služieb s inými typmi verejných služieb (ako napr. služby zamestnanosti, zdravotnej služby,...) za účelom realizácie tzv. case managementu,
- podporovať inovatívne typy pobytových služieb na komunitnej úrovni,
- podporovať zriadenie integrovaného poradenského centra právnych služieb v oblasti sociálnych služieb a zdravotnej starostlivosti,
- podporovať vznik a fungovanie poskytovateľov schopných zabezpečovať potrebné spektrum sociálnych služieb, služieb sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately,
- posilňovať prácu s komunitou a scitlivosť verejnosti k prijímateľom sociálnych služieb,
- podporovať a rozvíjať terénne formy sociálnych služieb, napĺňanie a využívanie informačného systému o poskytovaní sociálnych služieb,
- riešiť debarierizáciu a odstraňovať bariéry pre telesne, zrakovo, sluchovo a inak postihnutých vo verejných budovách a na verejných priestranstvách,
- podporovať prepravnú službu (sociálny taxík),
- podporovať projekty zabezpečujúce pomoc pre občanov bez prístrešia
- organizovať prednášky v denných centrách a kluboch ŤZP osôb,
- podporovať prechod poskytovania sociálnych služieb sociálno - právnej ochrany detí a sociálnej kurately (SPOaSK) v zariadení na komunitnú formu a podporovať vytváranie vhodných priestorových podmienok pre poskytovanie tohto typu služby,
- zlepšovať kvalitu služieb SPOaSK vrátane vzdelávania zamestnancov, prípravy prijímateľov, prípravy komunity, riešenie priestorových podmienok, v ktorých sa poskytuje príslušná starostlivosť.

Opatrenie 4.1.3

Zvyšovať kvalitu života MRK nachádzajúcich sa v nepriaznivých životných situáciách

Strategicko - programová časť strategického dokumentu rozvoja Liptov 2030

- podporovať terénnu sociálnu prácu v MRK komunitách formou zriaďovania a prevádzkovania komunitných centier s potrebným vybavením a zázemím pre terénne pracovníčky,
- realizácia projektov zameraných na osvetu v oblasti starostlivosti o zdravie, zvýšenie kultúrnej a národnej identity Rómov,
- rozvíjať spoluprácu a podporovať životaschopnosť organizácií a združení zameraných na prácu s Rómami
- zvýšiť finančnú gramotnosť, zamestnateľnosť a zamestnanosť príslušníkov MRK,
- podporiť prístup k zdravotnej starostlivosti a verejnému zdraviu vrátane preventívnej zdravotnej starostlivosti, zdravotníckej osvetu a k zlepšeniu štandardov hygieny bývania,
- podporovať zriaďovanie a fungovanie MOPS - miestnej občianskej poriadkovej služby.

Opatrenie 4.1.4

Posilňovať prevenciu a podporu duševného a telesného zdravia

- podporovať zriadenie zdravotníckych centier prevencie podpory duševného a telesného zdravia,
- podporovať skvalitnenie vzdelávania a výchovy k zdravému životnému štýlu (vo všetkých vekových kategóriách obyvateľov, vrátane výchovy k zdraviu na školách),
- zabezpečovať pravidelný monitoring a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľov,
- zaviesť pozície školských a komunitných sestier,
- realizovať preventívne, terapeutické programy v oblasti duševného a telesného zdravia,
- podporovať rozvoj športu a športových aktivít ako preventívneho modelu podpory zdravia.

Opatrenie 4.1.5

Rozširovať možnosti a vytvárať príležitosti pre podporu dobrovoľníctva

- dobudovať a modernizovať zariadenia/priestory pre dobrovoľnícke aktivity,
- zaviesť systematickú podporu dobrovoľníctva,
- podporovať rozvíjanie spoločenskej zodpovednosti súkromného sektora
- nastaviť finančné schémy na podporu dobrovoľníctva,
- podporovať budovanie kapacít aktérov realizujúcich dobrovoľnícke aktivity.

Opatrenie 4.1.6

Zvyšovať atraktivnosť práce v sociálnych službách

- spracovať analýzu potrieb pracovníkov v zariadeniach sociálnych služieb,
- zabezpečiť investície do zlepšenia pracovného prostredia pracovníkov v sociálnych službách,
- podporovať rozširovanie kapacít o nových pracovníkov sociálnych služieb,
- zaviesť systém duálneho vzdelávania v sociálnych službách a sociálnych zariadeniach,
- zaviesť systém odborného celoživotného vzdelávania pre sociálnych pracovníkov.

Opatrenie 4.1.7

Podporovať a posilňovať spoluprácu aktérov v oblasti komunitných služieb a komunitnej práce

- vytvoriť finančné a nefinančné nástroje na podporu miestneho rozvoja vedeného komunitou, spolupráce komunit a dobrovoľníctva (napr. mikrogranty, regrantingové schémy),
- podporovať modernizáciu infraštruktúry pre voľnočasové aktivity v komunite,
- investovať do revitalizácie nevyužívaných objektov vo vlastníctve samosprávy v prospech iniciatív a projektov podporujúcich komunitný život, vrátane kultúrnych služieb (knížnice, čítárne, kluby a pod.),
- dobudovať a modernizovať zariadenia/priestory pre športové aktivity a záujmovú činnosť,
- podporovať vznik partnerstiev na miestnej a regionálnej úrovni pri plánovaní a poskytovaní služieb pre komunitu,
- nastaviť finančné schémy na podporu komunitného života na miestnej úrovni,
- zaviesť nové formy práce s komunitou,
- podporovať budovanie kapacít aktérov realizujúcich aktivity na posilnenie komunity,
- podporovať ekosystém pre fungovanie sociálnej ekonomiky

Kľúčové indikátory úspechu

- Podiel obyvateľov, ktorí sú informovaní o sociálnej politike samosprávy

- Podiel obyvateľov, ktorí sa aktívne zapájajú do mestského a obecného diania prostredníctvom dobrovoľníckych aktivít
- Počet kompletne bezbariérových služieb v meste (obci)
- Kapacity terénnych, ambulantných a pobytových sociálnych služieb (počet klientov)
- Pomer klientov zo zariadení zapojených do procesu DI, ktorí zostali v zariadení, voči klientom, ktorí bývajú samostatne
- Podiel obyvateľov ohrozených chudobou k celkovému počtu obyvateľov
- Počet poberateľov pomoci v hmotnej núdzi

Špecifický cieľ 4.2

Zabezpečiť moderné, dostupné, kvalitné a efektívne služby zdravotnej starostlivosti

Východisková situácia

Demografické starnutie obyvateľstva a zhoršujúci sa zdravotný stav obyvateľstva v regióne očakáva viacero zmien. Jednou z požadovaných zmien je vybudovanie modernej, kvalitnej, dostupnej a integrovanej zdravotnej starostlivosti. Stav zdravotníctva vo všeobecnosti bol významne preverený pandémiou COVID 19, z ktorej je potrebné sa poučiť v prípade, ak by sa takéto globálne ohrozenie zdravia opätovne vyskytlo. Zdravotníctvo tiež očakáva opatrenia na zastabilizovanie a motivovanie kvalifikovaných personálnych kapacít. S ohľadom na zdravotný stav obyvateľstva poznačený civilizačnými chorobami je kľúčové venovať pozornosť prevencii a osvete v oblasti zdravia, čo sa následne priaznivo prejaví v znížení nárokov na lekárske a medicínske výkony.

V oblasti zdravotnej starostlivosti je kľúčové nájsť riešenia, ako modernizovať existujúcu sieť zdravotníckych zariadení a zlepšovať poskytované zdravotnícke služby, zlepšiť nedostatočne saturovanú sieť poskytovateľov zdravotnej starostlivosti pre všeobecnú ambulantnú a špecializovanú starostlivosť; vyriešiť nedostatočné kapacity pre niektoré služby – paliatívna starostlivosť, hospicová starostlivosť, domáca ošetrovateľská starostlivosť; zvýšiť atraktivitu niektorých lokalít pre výkon zdravotníckych povolání; aplikovať telemedicínske technológie do praxe; rozšíriť objemy rehabilitačných a terapeutických služieb; dobudovať viaceré typy zdravotníckych zariadení ako napr. pre pacientov s neuro-degeneratívnymi ochoreniami, pre stavy vyžadujúce intenzívnu starostlivosť ai..

Opatrenia a typové aktivity

Opatrenia	
4.2.1	Skvalitňovať a rozvíjať infraštruktúru zdravotníckych zariadení a poskytovania zdravotníckych služieb
4.2.2	Zvyšovanie atraktivity zdravotníckeho povolania a práce v zdravotníctve
4.2.3	Nastaviť systém krízového riadenia u samospráv na základe skúsenosti s riešením pandémie Covid 19

Opatrenie 4.2.1

Skvalitňovať a rozvíjať infraštruktúru zdravotníckych zariadení a poskytovania zdravotníckych služieb

- podporovať investície do výstavby a modernizácie infraštruktúry zdravotnej starostlivosti,
- podporovať modernizáciu vybavenia existujúcich a rozvoj novovznikajúcich zdravotníckych zariadení,
- podporovať etablovanie inovatívnych zdravotníckych zariadení a foriem poskytovanej starostlivosti, napr. neurorehabilitačné centrá, centrá pre pacientov s neuro-degeneratívnymi ochoreniami, centrá pre stavy vyžadujúce intenzívnu starostlivosť, centrá podpory, zariadenia pre poskytovanie rehabilitačných a terapeutických služieb a pod.,
- podporovať integráciu a využívanie telemedicínskych technológií a digitalizácie do praxe v zdravotníctve,
- podporovať ambulantnú lekársku starostlivosť s cieľom jej lepšej dostupnosti,
- podporovať a rozvíjať terénne formy zdravotnej starostlivosti,
- sústrediť pozornosť na aktivity vedúce k prevencii a podpore zdravia obyvateľstva.

Opatrenie 4.2.2

Zvyšovanie atraktivity zdravotníckeho povolania a práce v zdravotníctve

- zabezpečovať vytváranie podmienok pre zvýšenie atraktivity regiónu Liptov pre výkon zdravotníckych povolání,
- vytvárať podmienky a podporné modely pre udržanie a stabilizáciu ľudských zdrojov v zdravotníctve,

- zaviesť a skvalitňovať systém duálneho vzdelávania do zdravotníckych zariadení,
- podporovať odborné vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov.

Opatrenie 4.2.3

Nastaviť systém krízového riadenia u samospráv na základe skúsenosti s riešením pandémie Covid 19

- vypracovať manuál dobrej praxe spojenej so skúsenosťami a účinnými postupmi v regióne pri riešení globálnej pandémie spôsobenej koronavírusom Covid-19,
- vyvinúť a zaviesť vzdelávací program pre zainteresovaných vo veci poučenia sa z riešenia pandemickej situácie spôsobenej koronavírusom Covid - 19.

Kľúčové indikátory úspechu

- Počet zastabilizovaných poskytovateľov zdravotnej starostlivosti na území Žilinského kraja, podľa aktuálnych potrieb a kritérií na dostupnosť

Špecifický cieľ 4.3

Vytvárať zodpovedajúce podmienky pre bývanie pre všetky skupiny obyvateľov

Východisková situácia

Starostlivosť o existujúce kapacity na bývanie vrátane verejnej infraštruktúry a dostatok nových kapacít pre bývanie formou IBV alebo HBV je pre každé sídlo základom pre prosperitu a rast. V prípade dostupných pozemkov alebo budov vo vlastníctve samosprávy je potrebné postarať sa aj kapacity nájomného bývania vrátane nájomného bývania pre zraniteľné skupiny obyvateľstva. Pri riešení nájomného bývania je pre zlepšenie kvality a dostupnosti nájomného bývania potrebné okrem zabezpečovania samotných investičných aktivít zameraných na výstavbu dostupných nájomných bytov, zároveň zlepšiť spoluprácu a koordináciu socio - ekonomických aktérov pri riešení dostupnosti bývania.

Opatrenia a typové aktivity

Opatrenia	
4.3.1	Zvyšovať kvalitu a dostupnosť bývania formou výstavby alebo kúpy nových nájomných bytov bežného a nižšieho štandardu
4.3.2	Zabezpečovať postupné dobudovanie a revitalizáciu existujúcich mestských a miestnych obytných zón
4.3.3	Pripravovať podmienky pre individuálnu a hromadnú bytovú výstavbu (IBV a HBV)

Opatrenie 4.3.1

Zvyšovať kvalitu a dostupnosť bývania formou výstavby alebo kúpy nových nájomných bytov bežného a nižšieho štandardu

- spracovať a aktualizovať koncepciu rozvoja bývania, ktorou sa zabezpečia zodpovedajúce podmienky pre bývanie pre všetky skupiny obyvateľstva,
- spracovať a aktualizovať komplexný pasport bytového fondu (prehľad fondu budov),
- podporovať rozširovanie, modernizáciu a výstavbu dostupných mestských a obecných nájomných bytových domov alebo odkúpenie bytových jednotiek bežného alebo nižšieho štandardu spolu s prislúchajúcou technickou vybavenosťou na účely nájomného bývania podľa koncepcie rozvoja bytovej politiky,
- budovať alebo prenajímať malometrážne a nízko štandardné byty pre sociálne znevýhodnené skupiny obyvateľstva,
- zlepšiť podmienky v prístupe ku pitnej vode a kanalizácii vo vybraných oblastiach a v súvislosti s vybranými cieľovými skupinami,
- nastaviť podmienky spolupráce a koordinovať aktérov pri riešení dostupnosti bývania.

Opatrenie 4.3.2

Zabezpečovať postupné dobudovanie a revitalizáciu existujúcich mestských a miestnych obytných zón

Strategicko - programová časť strategického dokumentu rozvoja Liptov 2030

- spracovať a aktualizovať pasport lokalít bývania a ich vybavenosti,
- vypracovať zásady (regulatívy) architektonických štandardov jednotlivých obytných zón s prihliadnutím na miestnu tradíciu, kultúru a históriu,
- podporovať revitalizáciu obytných zón (občianska vybavenosť, cesty, MHD, zeleň, ihriská..).

Opatrenie 4.3.3

Pripravovať podmienky pre individuálnu a hromadnú bytovú výstavbu (IBV a HBV)

- vyčleniť a pripraviť plochy pre výstavbu IBV,
- budovať inžinierske siete pre rozvoj bytovej výstavby,
- rekonštruovať inžinierske siete v obciach a mestách, primárne v ich obytných zónach,
- podporovať výstavbu bytových domov podľa koncepcie rozvoja bytovej politiky,
- prijímať opatrenia v súvislosti s výstavbou nízkoenergetických rodinných domov (IBV) na úkor bytových domov (HBV).

Kľúčové indikátory úspechu

- Počet bytov v správe mesta (obce), ktoré je možné poskytnúť na nájomné bývanie
- Podiel osôb zo sociálne znevýhodnených skupín a osôb v bytovej núdzi, ktorým samospráva poskytlo bývanie
- Počet dokončených bytov za rok (celkovo)
- Napojenosť % obyvateľstva z celkového počtu, domácností a iných objektov napojených na infraštruktúru pre zásobovanie pitnou vodou
- Spotreba pitnej vody v domácnostiach v litroch na obyvateľa a deň (l/obyv/deň)

Špecifický cieľ 4.4

Zvyšovať bezpečnosť obyvateľov a návštevníkov a zlepšovať ochranu ich života, zdravia a majetku

Východisková situácia

Úroveň bezpečnosť a zabezpečovania prevencie proti kriminalite a negatívnych javom v spoločnosti je významným atribútom hodnotenia kvality života a samospráva by túto oblasť nemala podceňovať skôr naopak, venovať jej náležitú pozornosť.

Mestské polície obidvoch jadrových miest v regióne venujú oblasti zabezpečovania verejného poriadku a osвете ako kľúčovému opatreniu predchádzania kriminality a sociálno-patologických javov, adekvátnu pozornosť. Rovnako dobre organizované sú dobrovoľné hasičské zbory pri riešení mimoriadnych situácií a predchádzania mimoriadnym situáciám. Držia krok s aktuálnymi poznatkami a trendmi aj v oblasti vybavenosti policajných a hasičských staníc, pre riešenie mimoriadnych situácií, pre monitorovanie verejných a súkromných priestorov a zabezpečenia požadovaných výkonov. Súčasné požiadavky na digitalizáciu služieb a potreba znižovania emisií skleníkových plynov bude mať dopad aj na zlepšenia potrebného vybavenia pre poskytovanie služieb mestských polícii aj hasičských zborov. Kľúčové bude dovybaviť záchranné zložky systémami včasného varovania najmä v súvislosti s hrozbami, ktorá prináša klimatická zmena.

K zvýšenej úrovni bezpečnosti by mali v budúcnosti prispieť efektívne preventívne programy za účasti všetkých kľúčových aktérov, novovytvorený jednotný a zdieľaný systém zberu dát o trestnej a protispoločenskej činnosti, ako aj zavedenie monitoringu ohrozených skupín obyvateľstva. Narastajúcim negatívnym javom v spoločnosti, s ktorým by sa mali zaoberať tieto programy prevencie, je zvýšenie nárastu trestnej činnosti mladistvých pod vplyvom návykových látok a negatívneho vplyvu sociálnych sietí. Aj z toho dôvodu je potrebné angažovať viac kvalifikovaných pracovníkov, resp. dobrovoľníkov pôsobiach v oblasti prevencie kriminality.

Opatrenia a typové aktivity

Opatrenia	
4.4.1	Zabezpečovať verejný poriadok a predchádzanie kriminalite
4.4.2	Vytvárať podmienky na predchádzanie mimoriadnych udalostí a riešenie mimoriadnych situácií
4.4.3	Zlepšiť prevenciu sociálno-patologických javov

Opatrenie 4.4.1

Zabezpečovať verejný poriadok a predchádzanie kriminalite

- vytvoriť jednotný informačný systém zberu údajov o trestnej a inej protispoločenskej činnosti,
- zvyšovať bezpečnosť obyvateľov a návštevníkov mesta a ochranu ich majetku rozširovaním a modernizáciou kamerového systému a rozširovaním možností pripojenia na Pult centrálnej ochrany,
- dobudovať pripojenie elektronického monitorovacieho zariadenia pre monitoring seniorov a osamelých ľudí,
- prijať preventívne opatrenia na zníženie kriminality a vandalizmu monitorovaním verejných priestranstiev,
- zabezpečovať verejný poriadok v rizikových lokalitách zvýšenou hliadkovou činnosťou a monitorovaním,
- vytvárať a podporovať partnerstvá v oblasti prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti,
- budovať kapacity poskytovateľov služieb pri ochrane zdravia, života a majetku obyvateľov a návštevníkov,
- prepájať verejných a neverejných poskytovateľov služieb pri ochrane zdravia, života a majetku obyvateľov a návštevníkov,
- vytvárať podmienky pre vznik a činnosť poskytovateľov služieb pri ochrane zdravia, života a majetku obyvateľov a návštevníkov,
- ochraňovať občanov rizikových skupín pred tým, aby sa stali obeťou trestnej činnosti prednáškovou a preventívnou činnosťou v predškolských zariadeniach, školách, kluboch dôchodcov a iných zariadeniach,
- pre zvyšovanie bezpečnosti chodcov, cyklistov a in-line korčuliarov na území mesta organizovať dopravnú výchovu a praktickú výchovu na dopravnom ihrisku,
- zvyšovať vzdelanie, odbornú prípravu a zručnosti pracovníkov Mestskej polície,
- organizovať prednáškovú a preventívnu činnosť v predškolských zariadeniach, školách, kluboch dôchodcov a iných zariadeniach, viesť informačné a osvetové kampane.

Opatrenie 4.4.2

Vytvárať podmienky na predchádzanie mimoriadnych udalostí a riešenie mimoriadnych situácií

- zabezpečovať hlásnu a informačnú službu,
- zabezpečovať ochranu pred požiarmi a prírodnými hrozbami,
- podporovať činnosti a organizácie pôsobiace v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti – protipožiarna ochrana, protipovodňová ochrana, civilná ochrana (CO),
- podporovať aktivity hasičov a záchranárov a vytvárať podmienky pre ich činnosť vrátane budovania kapacít a modernizácie vybavenia,
- z pohľadu prevencie zlepšovať protipožiarnu ochranu na verejných budovách a v domácnostiach,
- realizovať chýbajúce protipovodňové opatrenia,
- v prípade mimoriadnych udalostí viesť krízový štáb,
- v prípade mimoriadnych udalostí podporovať záchranné, lokalizačné a likvidačné práce, ktoré spočívajú hlavne v záchrane osôb, poskytnutí predlekárskej a lekárskej pomoci, vyslobodzovaní osôb a v odsune zranených,
- v prípade mimoriadnych udalostí a potreby poskytovať núdzové zásobovanie a ubytovanie, zabezpečovať CO úkryty a evakuácie, vykonávať protiradiačné a protichemické opatrenia, organizovať prípravu síl a prostriedkov civilnej ochrany a prípravu občanov na sebaobranu a vzájomnú pomoc,
- vykonávať edičnú a osvetovú činnosť v civilnej ochrane.

Opatrenie 4.4.3

Zlepšiť prevenciu sociálno-patologických javov

- zabezpečovať pravidelný monitoring subjektívneho vnímania bezpečnosti občanmi s dôrazom na rizikové skupiny obyvateľstva,
- podporovať občiansku participáciu a deradikalizáciu v rámci prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti,
- podporovať preventívne programy zamerané na vybrané socio - patologické javy na školách a u ďalších rizikových skupín obyvateľstva s dôrazom na minoritné skupiny obyvateľstva,
- podporovať vytváranie nížko - prahových centier pre deti a mládež,
- viesť informačné a osvetové kampane a zabezpečovať vzdelávanie.

Kľúčové indikátory úspechu

- Vybudovaný a fungujúci systém pripojenie elektronického monitorovacieho zariadenia pre monitoring seniorov a osamelých ľudí
- Objem finančných prostriedkov samosprávy určených na podporu aktivít podporujúcich komunitný život za rok
- Počet evidovaných trestných činov a inej protispoločenskej činnosti za rok
- Počet evidovaných trestných činov maloletých a mladistvých páchatel'ov za rok
- Počet vyriešených mimoriadnych situácií záchrannými zložkami za rok

PRIORITA 5 : Identita a sebestačnosť

Strategický cieľ

5. Budovať atraktívny, konkurencieschopný, odolný a udržateľný región Liptov prostredníctvom spolupráce a podporou partnerstiev.

Špecifické ciele	
5.1	Zachovávať a zhodnocovať kultúrne a historické dedičstvo, podporovať kreativitu a rozvíjať živú kultúru
5.2	Vytvárať podmienky pre aktívne športové vyžitie všetkých občanov a podporovať rozvoj športových tradícií regiónu
5.3	Udržateľne rozvíjať miestnu ekonomiku a miestne podnikanie podporou ekosystémových služieb
5.4	Profesionalizovať riadenie cestovného ruchu prostredníctvom podpory destinačného manažmentu a destinačného marketingu v spolupráci s partnermi
5.5	Budovať a podporovať miestne, regionálne, nadregionálne, cezhraničné a medzinárodné partnerstvá

Špecifický cieľ 5.1

Zachovávať a zhodnocovať kultúrne a historické dedičstvo, podporovať kreativitu a rozvíjať živú kultúru

Východisková situácia

Celosvetovo rastie ekonomický a spoločenský význam kreatívneho a kultúrneho priemyslu pre miestnu ekonomiku a miestne komunity. Aj v celoeurópskom kontexte sa kultúrna politika čoraz viac zameriava na budovanie partnerstiev a podporu komunít miestnych kultúrnych operátorov a kultúrnych inštitúcií, podporuje aktívne využívanie verejných priestorov a objektov pre kultúru a najnovšie kultúra preniká aj do zavádzania udržateľnosti v urbanizme a architektúre (koncept „Nový Európsky Bauhaus“)

Región Liptov je regiónom s najväčším počtom rozmanitých národných kultúrnych pamiatok a región s bohatým zastúpením profesionálnych aj neprofesionálnych kultúrnych inštitúcií a spolkov v oblasti zriaďovanej aj nezriaďovanej kultúry. Miera ich spolupráce na regionálnej úrovni však nie je systematizovaná a chýba synergické prepájanie oblastí umenia, dizajnu, architektúry, urbanizmu, tvorby verejných priestorov, socio-ekonomických aktivít, tvorby a zachovania tradičnej krajiny. Ak by sa v regióne podarilo takúto spoluprácu kultúrnych operátorov naštartovať a naviazať ju na komercializáciu služieb, tradičných produktov a inovatívnych zážitkov v dnes už rozvinutom cestovnom ruchu, región výrazne pozdvihne svoju prosperitu aj v oblastiach kultúrneho a kreatívneho priemyslu.

Pre rozvoj kultúry je žiadúce udržiavať a zvyšovať záujem miestnych obyvateľov o rôzne formy kultúry, pretože to významne súvisí s generovaním základného dopytu po službách, produktoch a zážitkoch v kultúre, samotným rozvojom miestnych komunít, posilňovaním identity regiónu a budovaním vzťahu miestnych ľudí ku tradičným a súčasným hodnotám.

Opatrenia a typové aktivity

Opatrenia	
5.1.1	Citlivo obnovovať a renovovať kultúrne pamiatky a miestne pamätihodnosti.
5.1.2	Podporovať rozvoj kultúrneho a kreatívneho priemyslu a jeho operátorov
5.1.3	Zhodnocovať a oživovať kultúrne dedičstvo prostredníctvom kultúrneho turizmu, a tak podporovať jeho zachovanie a ochranu
5.1.4	Revitalizovať tradičné kultúrne inštitúcie a skvalitňovať ich ponuku

Poznámka : Opatrenia 5.1.1, 5.1.2 a 5.1.3 sa týkajú Strategicko - programovej časti pre UMR Liptov

Opatrenie 5.1.1

Citlivo obnovovať a renovovať kultúrne pamiatky a miestne pamätihodnosti

Strategicko - programová časť strategického dokumentu rozvoja Liptov 2030

- vypracovať odborné odporúčania pre urbanizmus, architektúru, záchranu tradičnej architektúry a obnovu krajiny a ich súlad s miestne jedinečnými hodnotami krajiny i urbanizovaného územia so zámerom podporovania lokálneho „genius loci“,
- zmapovať a spracovať pasport aktuálneho stavu kultúrnych pamiatok vrátane technických a vojenských pamiatok a miestnych pamätihodností a označiť ich aj s využitím digitálnych technológií,
- obnovovať, rekonštruovať a revitalizovať pamiatkové objekty a miestne pamätihodnosti vo vlastníctve samosprávy, cirkvi, neziskového sektora ai. s možnosťou ich využitia pre rôzne kultúrno - spoločenské a osvetové účely, na poskytovanie vzdelávania a atraktívne trávenie voľného času, a s tým spojené obstaranie vybavenia, vrátane IKT vybavenia,
- renovovať, kreatívne zhodnocovať a oživovať nevyužívanú infraštruktúru a rôzne zanedbané domy, objekty a areály v mestách a obciach, využívať ich na rôzne kultúrne, komunitné i podnikateľské aktivity,
- obnovovať a udržiavať hroby a náhrobky významných osobností a dejateľov na mestských miestnych cintorínoch,
- medzisektorovo rozvinúť program Nový Európsky Bauhaus v podmienkach regiónu,

Opatrenie 5.1.2

Podporovať rozvoj kultúrneho a kreatívneho priemyslu a jeho operátorov

- stimulovať podporu udržateľnej zamestnanosti a tvorby pracovných miest v kultúrnom a kreatívnom priemysle prostredníctvom vytvorenia priaznivého prostredia pre rozvoj kreatívneho talentu napríklad formou zriaďovania kreatívnych inkubátorov pre začínajúcich podnikateľov a kultúrnych operátorov,
- podporovať kultúrne huby, iniciatívy, coworkingové a kreatívne centrá, prepájať kultúrno - kreatívny priemysel s podporou podnikania a budovať verejne zdieľanú infraštruktúru,
- podporiť vznik kreatívneho kultúrno-umeleckého centra v obidvoch mestách so zdieľanými službami kreatívcov, priestormi na umelecké rezidencie a coworkingové priestory,
- vytvárať podmienky na presadenie technologických a netechnologických inovácií v kultúre,
- zriaďovať moderné múzeá postavené na jedinečnosti regiónu a jeho lokalít a interpretujúce identitu interaktívnou formou (múzeum slovenskej fotografie v Ružomberku, múzeum židovskej kultúry v Liptovskom Mikuláši ai),
- vytvoriť jednu elektronickú platformu pre lepšiu kooperáciu kultúrnych operátorov rôznych zriaďovateľov v regióne a rozšíriť tak možnosti ich vzájomnej propagácie,
- kladť dôraz na budovanie kapacít kultúrno - kreatívneho priemyslu, rozvoj ľudských zdrojov v kultúrnych zariadeniach ako najvýznamnejšieho faktora rozvoja kultúry smerom k cieľovým skupinám všetkých vekových kategórií,
- vypracovať a realizovať program celoživotného vzdelávania kapacít pre potreby kultúrno - kreatívneho priemyslu a jeho operátorov,
- stimulovať zapájanie a prepájanie sa kultúrnych operátorov do projektov medzisektorovej spolupráce s cieľom podporovať aktivity tvorivých pracovníkov, výmenu skúseností a zviditeľňovania produktov a služieb kreatívnej tvorby, aj v rámci cezhraničnej spolupráce.

Opatrenie 5.1.3

Zhodnocovať a oživovať kultúrne dedičstvo prostredníctvom kultúrneho turizmu, a tak podporovať jeho zachovanie a ochranu

- vypracovať systém záchranu a obnovy hmotného a nehmotného kultúrneho dedičstva ako súčasť produktov cestovného ruchu a miestnej ekonomiky,
- zavádzať nové a inovatívne formy poskytovania kultúrnych zážitkov,
- podporovať živú kultúru ako súčasť posilňovania identity, miestnej ekonomiky a mobilizácie potenciálu záujmových komunít,
- zavádzať digitalizáciu do prezentácie a interpretácie kultúrneho dedičstva s využitím moderných inovatívnych prístupov,
- budovať zážitkové a náučné chodníky o miestnej histórii a osobnostiach pre všetky vekové kategórie,
- pravidelne realizovať prieskum potrieb občanov v oblasti kultúry,
- sprístupňovať históriu a podporovať tradície regiónu formou tematických interaktívnych aktivít s využitím multimediálnych prezentácií a moderných interpretačných technológií, tak aby sa stali súčasťou ponuky kultúrneho turizmu,
- zlepšiť spoluprácu osady Vikolínec a lokalitami UNESCO pri zdieľaní a výmene skúseností,
- zabezpečiť medziodvetvovú spoluprácu a prepájať živú kultúru s komunitným životom a produktami cestovného ruchu

- zachraňovať, vhodne využívať a rozvíjať jedinečné oblasti miestnej kultúry ako súčasti identity územia a miestnej ekonomiky,
- podporiť v centrách miest ponuku dizajnových, remeselných a tradičných výrobkov na jednom mieste.

Opatrenie 5.1.4

Revitalizovať tradičné kultúrne inštitúcie a skvalitňovať ich ponuku

- rekonštruovať a modernizovať budovy a vybavenie tradičných domov kultúry (kultúrnych domov) vrátane obstarania modernej audiovizuálnej techniky a vybavenia súvisiaceho s organizáciou podujatí aj vo vonkajšom priestore,
- modernizovať expozície s využitím najmodernejších trendov a techniky vrátane ich sprístupnenia obyvateľom a návštevníkom s rôznym zdravotným postihnutím,
- podporovať budovanie moderných depozitárov zbierkových predmetov múzeí a galérií s odbornou regulačnou a meracou technikou a digitalizačné pracoviská pre digitalizáciu zbierkového fondu,
- zavádzať technologické, procesné a sociálne inovácie do riadenia tradičných kultúrnych inštitúcií vrátane SMART riešení,
- podporiť vznik zdieľaného audiovizuálneho archívu v regióne (pre múzejné inštitúcie, knižnice aj),
- podporovať činnosť etablovaných divadelných súborov, folklórnych súborov, tanečných a hudobných zoskupení, umeleckých spolkov aj.,
- podporovať tradičné a etablované podujatia regionálneho, nadregionálneho a národného významu,
- podporovať vydávanie hudobných nosičov s tradičnou hudbou a odborných monografií,
- podporovať prezentáciu zbierkových predmetov a výsledkov vedecko - výskumnej činnosti modernou interaktívnou formou prostredníctvom múzejnej pedagogiky,
- podieľať sa na modernizácii mestských a obecných knižníc a obnove knižného fondu s cieľom zvyšovania čitateľskej gramotnosti u detí a mládeže a zvyšovania záujmu o literatúru a písanie,
- zlepšiť dostupnosť kultúry pre širokú verejnosť, osobitne pre obyvateľov mimo hlavného centra a pre ľudí so zdravotným postihnutím

Kľúčové indikátory úspechu

- Počet projektov na záchranu a rozvoj tradičnej ľudovej kultúry
- Počet projektov na záchranu a obnovu kultúrneho dedičstva
- Počet podporených projektov zameraných podporu miestnej ekonomiky
- Percento respondentov spokojných s kvalitou a dostupnosťou ponuky kultúrnych organizácií
- Percento kapitálových výdavkov mestského (obecného) rozpočtu investovaných do kultúrnych pamiatok vo vlastníctve samosprávy, národného, európskeho alebo svetového významu
- Percento bežných výdavkov mestského (obecného) rozpočtu investovaných do kultúrnych pamiatok vo vlastníctve samosprávy, národného, európskeho alebo svetového významu
- Výdavky samosprávy na kultúru na obyvateľa v eurách
- Vývoj tržieb v kreatívnom priemysle

Špecifický cieľ 5.2

Vytvárať podmienky pre aktívne športové vyžitie všetkých občanov a podporovať rozvoj športových tradícií regiónu

Východisková situácia

Šport je pre región Liptov oblasťou, ktorá si vyžaduje oveľa väčšiu systematickú pozornosť ako doteraz. Úspechy profesionálnych športovcov pochádzajúcich z regiónu aj v medzinárodnom meradle a najmä ich skúsenosti môžu byť výborným odrazovým mostíkom. Aktívny životný štýl väčšiny obyvateľov regiónu, ich záujem o šport, najmä v súvislosti s jeho polohou a možnosťami športového vyžitia, je významným atribútom konkurencieschopnosti regiónu aj čo sa týka bývania a perspektívne aj v tzv. športovom cestovnom ruchu.

Pre posilnenie a rozvoj služieb v oblasti športu je potrebných niekoľko kľúčových zmien. Sú nimi zlepšenie dostupnosti a modernizácia infraštruktúry a vybavenia pre voľnočasové aktivity športové aktivity, systematická a koordinovaná práca s ľudskými zdrojmi angažovanými v oblasti športu prostredníctvom vzdelávacích programov a nástrojov motivácie a zavedenie finančných nástrojov na podporu športu na miestnej a regionálnej úrovni pre všetky vekové kategórie, ktorá ešte zvýši záujem o trávenie voľného času športom.

Opatrenia a typové aktivity

Opatrenia	
5.2.1	Vytvoriť fungujúcu a spolupracujúcu sieť športových zariadení, športových klubov a organizácií so zameraním na podporu športu.
5.2.2	Efektívne budovať, renovovať a modernizovať športovú infraštruktúru a jej vybavenie.
5.2.3	Podporovať šport ako súčasť zdravého životného štýlu bez ohľadu na vek.

Poznámka : Opatrenia 5.2.1 a 5.2.2 sa týkajú Strategicko - programovej časti pre UMR Liptov

Opatrenie 5.2.1

Vytvoriť fungujúcu a spolupracujúcu sieť športových zariadení, športových klubov a organizácií so zameraním na podporu športu

- participatívne nastaviť a realizovať systematickú podporu prevádzky a činnosti športových klubov a združení zo strany samosprávy pre masové prioritné športy v regióne (hokej, futbal, vodný slalom, lyžovanie, basketbal) a pre ostatné organizované športy, vrátane športov vyhľadávaných mladými ľuďmi,
- vypracovať a realizovať program celoživotného a neformálneho vzdelávania pre športových profesionálov etablovaných v regióne,
- vypracovať a pravidelne realizovať odborné monitorovanie talentovaných detí a mládeže v športe v záujme efektívnej práce s ich talentom,
- vytvárať podmienky pre podporu organizovania športové podujatia regionálneho, nadregionálneho, národného a medzinárodného významu v záujme zvyšovania záujmu o šport u verejnosti a podpory návštevnosti regiónu,
- systematicky podporovať účasť reprezentantov regiónu na športových podujatiach regionálneho, nadregionálneho, národného a medzinárodného významu,
- stimulovať projektové partnerstvá na úrovni regiónu v podpore športového manažmentu a rozvoja športových talentov.

Opatrenie 5.2.2

Efektívne budovať, renovovať a modernizovať športovú infraštruktúru a jej vybavenie

- podporovať budovanie, modernizáciu, obnovu a údržbu športových areálov a športovísk pre amatérsky a profesionálny šport vrátane ich vybavenia,
- podporovať budovanie moderných, funkčných a bezpečných atletických areálov, ktorý bude zodpovedať požiadavkám pre usporiadanie štandardizovaných atletických disciplín,
- podporovať budovanie moderných multišportových hál pre všestranný rozvoj pohybu pre všetky vekové kategórie, vrátane moderných športovísk ako napríklad trampolíny, PUMP track, moderný skatepark, umelá vodná vlna ai.,
- rekonštruovať, modernizovať a dovybaviť školské telocvične a športové areály škôl, vnútorné a vonkajšie športoviská vo vlastníctve samosprávy podľa požiadaviek športových klubov tak, aby sa jednotlivé športoviská vzájomne podporovali,
- podporovať budovanie a údržbu bežeckých lyžiarskych stôp v zimnom období a legalizovaných cyklotrás a peších turistických trás v letnom období, ktoré prepájajú turisticky významné a vyhľadávané lokality.

Opatrenie 5.2.3

Podporovať šport ako súčasť zdravého životného štýlu bez ohľadu na vek

- organizovať športové podujatia zamerané na rozvoj telesných a pohybových zručností pre laickú verejnosť pod dohľadom športových profesionálov,
- zlepšiť informovanosť širokej verejnosti o organizácií športových podujatí organizovaných v regióne.

Kľúčové indikátory úspechu

- Počet mladých talentovaných športovcov reprezentujúcich región na športových podujatiach regionálneho, nadregionálneho, národného a medzinárodného významu
- Počet zrekonštruovaných, zmodernizovaných a dovybavených školských telocvični a športových areálov škôl, vnútorných a vonkajších športovísk vo vlastníctve samosprávy podľa požiadaviek športových klubov tak, aby sa jednotlivé športoviská vzájomne podporovali,

- Podiel športovísk a telocviční v areáloch a budovách verejných škôl, ktoré majú otváracie hodiny pre verejnosť
- Spokojnosť obyvateľov s dostupnosťou športovej infraštruktúry

Špecifický cieľ 5.3

Udržateľne rozvíjať miestnu ekonomiku a miestne podnikanie podporou ekosystémových služieb

Východisková situácia

Región Liptov má mimoriadne vysoký endogénny potenciál prírodného a kultúrneho bohatstva a ekosystémových služieb v podobe produkčných služieb lesníctva, poľnohospodárstva, služieb v oblasti kultúry, rekreácie v prírode, udržateľných foriem turizmu a morálnych vzťahov k prírode a krajine. V miestnej ekonomike však nie je dostatočne využitý. Práve orientácia regiónu na podporu miestnej ekonomiky významne zvyšuje odolnosť voči hrozbám negatívnych dopadov klimatickej zmeny, podporuje potravinovú a energetickú sebestačnosť, posilňuje súdržnosť komunit, prispieva k zachovaniu tradičného rázu krajiny a tradičných zvyklostí a postupov, vytvára miestne podnikateľské a pracovné príležitosti (aj pre mladých ľudí) prostredníctvom synergií miestnych spoluprác a tým prináša na vidiek prosperitu.

Vzhľadom na prírodné hodnoty územia regiónu Liptova by miestna ekonomika mala byť viac orientovaná na udržateľné využívanie prírodných zdrojov a vďaka atraktívnosti značky Liptov ako turistickej destinácie, svojej kvalite a jedinečnosti by miestne produkty a služby mohli byť pomerne rýchlo celoslovensky rozlíšiteľné a niektoré perspektívne vhodné aj na export do zahraničia, čo zvýši ich pridanú hodnotu pre miestnu ekonomiku. Pre podporu tohto zámeru je potrebné podporovať napríklad vytváranie komplexných regionálnych a miestnych potravinových reťazcov, zaradenie miestnych kultúrnych a prírodných špecifik do ponuky cestovného ruchu, ekologizáciu výroby a spracovania produktov pôdohospodárstva a potravinárstva, zachovanie biodiverzity prostredníctvom jej zážitkového spoznávania, ai.

Opatrenia a typové aktivity

Opatrenia	
5.3.1	Ekologizovať a udržateľným spôsobom rozvíjať kľúčové odvetvia miestnej ekonomiky (cestovný ruch, agrolesníctvo, poľnohospodárstvo, potravinárstvo, spracovanie dreva, remeslá ai)
5.3.2	Zvýšiť podiel udržateľného cestovného ruchu v miestnej ekonomike
5.3.3	Podporovať export miestnych výrobkov mimo región Liptov

Poznámka : Opatrenia 5.3.2 sa týka Strategicko - programovej časti pre UMR Liptov

Opatrenie 5.3.1

Ekologizovať a udržateľným spôsobom rozvíjať kľúčové odvetvia miestnej ekonomiky (cestovný ruch, agrolesníctvo, poľnohospodárstvo, potravinárstvo, spracovanie dreva, remeslá ai)

- spracovať pasport sektorov miestnej ekonomiky a návrh vytvárania zdieľanej verejnej infraštruktúry na podporu podnikania v sektoroch miestnej ekonomiky (podpora podnikania, transfer inovácií, inkubátory, huby, ekosystémové služby,...) v mestskom aj vidieckom prostredí,
- zvyšovať podiel miestnych fariem v systéme ekologického poľnohospodárstva a spotreby produktov ekologického poľnohospodárstva,
- podporovať revitalizáciu a zachovanie ekologických foriem obhospodarovania pôdy, tradičnej rastlinnej a živočíšnej výroby a produkcie tradičných výrobkov,
- zavádzať opatrenia s cieľom zvyšovania biodiverzity a efektivity, podpora welfare prístupu v chove hospodárskych zvierat a v agrolesníctve,
- podporovať zavádzanie multifunkčného využitia lesov a transformácie na udržateľné obhospodarovania a zhodnocovanie ekosystémových služieb lesa u štátnych aj neštátnych vlastníkov lesa,
- podporovať revitalizáciu rozmanitej drevovýroby, zvyšovanie zhodnocovania dreva vo výrobkoch dlhodobej spotreby vyšším využívaním dreva v architektúre, stavebníctve, nábytkárstve a pod.

Strategicko - programová časť strategického dokumentu rozvoja Liptov 2030

- podporovať digitalizáciu v sektore pôdohospodárstva ako napríklad presné poľnohospodárstvo, digitalizácia lesného hospodárstva a ochrany lesov, digitalizácia dodávateľsko-odberateľských vzťahov, využívanie sociálnych médií, ai,
- vytvárať podmienky pre stimulovanie vzniku malých miestnych výrobných prevádzok s vhodnými environmentálne priaznivými parametrami,
- vytypovať lokality pre umiestnenie mestských a obecných tržníc a pravidelne organizovať trhy na predaj miestnych výrobkov,
- podporovať vytváranie krátkych dodávateľsko - odberateľských vzťahov v rámci mikroregiónov, regionálnych a miestnych potravinových systémov, potravinovej banky, ai., .
- podpora regionálnych výrobcov a spracovateľov nákupom technológií a vybavenia prevádzok,
- zapojiť samosprávy do vytvárania a zdieľaného manažmentu potravinových reťazcov (napr. stravovacie zariadenia v školských, zdravotníckych a sociálnych zariadeniach) a zavedenie spoločensky zodpovedného a zeleného obstarávania tovarov a služieb s preferenciou spotreby miestnych produktov, programy podpory zdravia obyvateľstva, potreby miestnych produktov, ai., .
- vytvárať partnerstvá aktérov a integrovaných modelov spolupráce na podporu miestnej ekonomiky na územnej, sektorovej a medzisektorovej úrovni, s inštitúciami vyššieho vzdelávania, vedy a výskumu, nezávislými odborníkmi v oblasti lesníctva, ekológie, spracovania dreva a stavebníctva, potravinárstva, poľnohospodárstva, cestovného ruchu, regionálneho rozvoja, ai.

Opatrenie 5.3.2

Zvýšiť podiel udržateľného cestovného ruchu v miestnej ekonomike

- navrhnuť model spolupráce aktérov v regióne pri interpretácii hodnôt chránených oblastí vrátane využitia ekosystémových služieb prírodného turizmu, ekoturizmu a ekologickej produkcie pôdohospodárstva pre podporu miestneho rozvoja,
- podporovať vybrané podnikateľské aktivity v oblasti agroturizmu, prírodného turizmu a ekoturizmu,
- vytvárať a posilňovať partnerstvá a modely spolupráce aktérov územnej spolupráce na podporu udržateľného cestovného ruchu v prepojení na ďalšie odvetvia miestnej ekonomiky,
- organizovať interpretačné školenia a tréningy pre sprievodcov a zástupcov inštitúcií zapojených do aktivít súvisiacich s ochranou prírodného a kultúrneho dedičstva,
- znižovať negatívne dopady masového cestovného ruchu zvlášť v chránených a prírodne hodnotných územiach zavedením systému monitoringu, regulácie a manažmentu návštevnosti,
- zavádzať ekologickú dopravu v exponovaných centrách cestovného ruchu.

Opatrenie 5.3.3

Podporovať export miestnych výrobkov mimo región Liptov

- podporovať regionálnych výrobcov a spracovateľov jednotným systémom regionálneho značenia, označovania kvality, pôvodu, originality,...
- podporovať vytváranie diverzifikovaných predajných kanálov, distribučných a logistických uzlov v regióne aj mimo región,
- realizovať propagáciu domácich podnikateľských subjektov a miestnych výrobkov mimo regiónu, cezhranične a v zahraničí,

Kľúčové indikátory úspechu

- Počet podporených projektov zameraných podporu miestnej ekonomiky
- Podiel na tržbách za vlastné výkony v sektore poľnohospodárstva a lesníctva v SR
- Počet novovytvorených miestnych fariem v systéme ekologického poľnohospodárstva a spotreby produktov ekologického poľnohospodárstva
- Počet nových malých miestnych výrobných prevádzok s vhodnými environmentálne priaznivými parametrami
- Počet zorganizovaných interpretačných školení a tréningov pre sprievodcov a zástupcov inštitúcií zapojených do aktivít súvisiacich s ochranou prírodného a kultúrneho dedičstva

Špecifický cieľ 5.4

Profesionalizovať riadenie cestovného ruchu prostredníctvom podpory destinačného manažmentu a destinačného marketingu v spolupráci s partnermi

Východisková situácia

Turistická destinácia Liptov je jednou z najrýchlejšie rastúcich destinácií na Slovensku, a to aj v ukazovateli návštevnosti, aj v ukazovateli poskytovaných ubytovacích kapacít ako aj rozsahom turistickej ponuky. Zavedený destinačný manažment zabezpečený prostredníctvom oblastnej organizácie cestovného ruchu OOCR Región Liptov ako organizácie destinačného manažmentu, však potrebuje neustálu profesionalizáciu, a to vo všetkých oblastiach : (1) práca s miestnym obyvateľstvom pre generovanie miestneho dopytu po ponuke cestovného ruchu, (2) budovanie a obnova turistickej infraštruktúry, (3) budovania a inovácie turistickeho produktu (4) strategické plánovanie a práca s dátami, (5) manažment kvality a (6) destinačný marketing, ktorého súčasťou je aj destinačný branding (budovanie značky regiónu).

Čo sa týka strategického nastavenia rozvoja turistickej destinácie Liptov v budúcnosti, pôjde skôr o kvalitatívny rast ako kvantitatívny rast turistickej ponuky v regióne, a tým stratégia udržania návštevnosti z rekordného roku 2019, profilácia na nového bonitnejšieho návštevníka z nových príjazdových trhov.

Opatrenia a typové aktivity

Opatrenia	
5.4.1	Navrhovať, tvoriť a inovovať produkty cestovného ruchu podľa požiadaviek návštevníkov a súčasných trendov
5.4.2	Systémovo budovať a revitalizovať infraštruktúru cestovného ruchu na turistických bodoch záujmu a v rekreačných centrách podľa požiadaviek návštevníkov a súčasných trendov
5.4.3	Výkonnostne a hodnotovo orientovať destinačný marketing a branding podľa súčasných trendov
5.4.4	Podporovať mobilitu miestnych obyvateľov Liptova po turistických bodoch záujmu

Poznámka : Opatrenia 5.4.4 sa týka Strategicko - programovej časti pre UMR Liptov

Opatrenie 5.4.1

Navrhovať, tvoriť a inovovať produkty cestovného ruchu podľa požiadaviek návštevníkov a súčasných trendov

- podporovať tvorbu a inovácie autentických produktov v historických centrách miest a na turistických bodoch záujmu, ktorá umožní rozptýlenie návštevníkov z najfrekventovanejších lokalít do menej navštevovaných miest a poskytne pestrý a hodnotný zážitok,
- podporovať zatriktívnenie miest vhodných na nenáročnú turistiku najmä pre rodiny s deťmi,
- v spolupráci s partnermi rozširovať ponuku produktov pre rodiny s deťmi a podporovať kultúrne a spoločenské podujatia zamerané aj na detského diváka,
- vyvíjať a podporovať turisticky atraktívne podujatia,
- podporovať vytváranie ponuky vidieckeho cestovného ruchu diverzifikáciou podnikania farmárov do nepoľnohospodárskych činností,
- podporovať regionálne gastroprodukty a tradičné regionálne výrobky a vytvárať partnerstvá s ich výrobcami,
- podporovať tvorbu ucelených tematických produktov založených na využívaní autentického kultúrneho a prírodného dedičstva regiónu,
- vytvárať podmienok pre rozvoj ponuky kongresového a incentívneho cestovného ruchu najmä v medzisezónnom období,

Opatrenie 5.4.2

Systémovo budovať a revitalizovať infraštruktúru cestovného ruchu na turistických bodoch záujmu a v rekreačných centrách podľa požiadaviek návštevníkov a súčasných trendov

- pri významnejších investíciách do cestovného ruchu pripravovať vopred komplexné dopadové štúdie a uplatňovať integrované plánovanie,
- zabezpečovať ekologickú dostupnosť turistických bodov záujmu a vybudovať celoročný integrovaný dopravný systém orientovaný na prepravu turistov medzi jednotlivými turistickými destináciami,
- podporovať budovanie vyhladkových bodov na zelených trasách (greenways), prírodných náučných chodníkoch, tematických kultúrnych trasách, peších turistických a vychádzkových trasách,
- tvorba nových tematických prehľadkových trás historickými centrami miest venovaných rôznym oblastiam histórie a súčasnosti,

Strategicko - programová časť strategického dokumentu rozvoja Liptov 2030

- v spolupráci so štátnymi orgánmi zaviesť program evidencie ubytovaných návštevníkov (ako napr. e-visitor, prípadne iné), realizovať podporu legálnych ubytovateľov a koordinovaný postup voči nelegálnym ubytovacím zariadeniam,
- dobudovať vhodné priestory so zázemím pre organizovanie kultúrnych a spoločenských akcií v centrách miest,
- podporovať vybudovanie detských zón a detských mestečiek v blízkosti centier miest a turistických obcí,
- koordinovane zlepšovať prístup ku kultúrnym pamiatkam, prírodným pamiatkam a iným turistickým bodom záujmu (jednotná navigácia, jednotné značenie, hnedé tabule, oddychové zóny, vybavenosť ai),
- dobudovať nevyhnutnú infraštruktúru CR vrátane doplnkových služieb akými sú napr. hygienické zariadenia, parkovacie a logistické systémy, doplnková infraštruktúra trás, návštevnícke centrá a pod.
- implementovať Manažmentový plán UNESCO lokality Vlkolíneec,
- doplniť novú turistickú infraštruktúru v UNESCO lokalite Vlkolíneec (informačné stredisko – Dom UNESCO, zázemie pre organizovanie podujatí, záchranné parkovisko, ai) a túto realizovať výlučne mimo lokality UNESCO,
- zaviesť jednotné vizuálne štandardy v centrách miest na umiestňovanie vývesných tabúl a označení na fasády historických budov s cieľom eliminovať vizuálny smog,
- podporovať budovanie priestorov na poskytovanie vzdelávania a organizovanie seminárov, firemných stretnutí, konferencií a kongresov,
- systematicky zveľaďovať a podporovať budovanie stravovacích prevádzok, oddychových miest, infobodov, fotopointov, systémov zberu a separovania odpadu a hygienického zázemia na najnavštevovanejších turistických bodoch záujmu, vrátane tých, ktoré nemajú správcu alebo správca na to sám nestačí ako napr. okolie kostolíka na Liptovskej Mare a ďalšie a vybaviť ich potrebnou turistickou infraštruktúrou.

Opatrenie 5.4.3

Výkonnostne a hodnotovo orientovať destinačný marketing a branding podľa súčasných trendov

- vypracovať odborné odporúčania pre manažérov značiek ako vytvoriť systémový rámec (integrovanej) marketingovej komunikácie prostredníctvom zadefinovania typológie a previazaného systému územných a destinačných značiek v regióne, ktorá bude podporovať synergiu marketingovej komunikácie regiónu,
- vytvoriť sieť jednotných a imidžotvorných miest prvého kontaktu s návštevníkom po regióne (informačných centier, infobodov a informačných terminálov),
- zavádzať moderné inovatívne komunikačné prostriedky do marketingovej komunikácie založené na zbere a analýze marketingových dát,
- pravidelne vydávať online aj offline informačný magazín o turistickej ponuke a dianí v regióne určený pre návštevníkov,
- podporovať digitalizáciu destinačných služieb a zavádzanie nových technológií na zlepšenie komunikácie s návštevníkom počas jeho pobytu v destinácii (audioguidy, gamifikácia, mobilné aplikácie, e-produkty, chatboty ai), vrátane digitalizácie interpretácie prírody, kultúry, technických pamiatok, verejných priestranstiev, objektov,
- realizovať kreatívne, efektívne a inovatívne kampane pre cieľové návštevnícke segmenty na cieľových trhoch v online prostredí (s využitím crowdsourcing a user generated content a iné).

Opatrenie 5.4.4

Podporovať mobilitu miestnych obyvateľov Liptova po turistických bodoch záujmu

- vypracovať a podporovať systém mobility žiakov ZŠ a študentov SŠ z regiónu v rámci regionálnej výchovy po kultúrnych inštitúciách a kultúrnych pamiatkach,
- zlepšiť informovanosť miestnych obyvateľov o turistickej ponuke v regióne,
- vypracovať vernostný systém pre obyvateľov Liptova, ktorý bude motivovať miestnych spoznávať zaujímavosti vlastného regiónu.

Kľúčové indikátory úspechu

- Počet prenocovaní v ubytovacích zariadeniach regiónu (ŠÚSR) za rok
- Počet domácich návštevníkov v ubytovacích zariadeniach regiónu (ŠÚSR) za rok
- Počet zahraničných návštevníkov v ubytovacích zariadeniach regiónu (ŠÚSR) za rok
- Schválenie stratégie udržateľného cestovného ruchu

- Vybudovaný celoročný integrovaný dopravný systém orientovaný na prepravu turistov medzi jednotlivými turistickými bodmi záujmu

Špecifický cieľ 5.5

Budovať a podporovať miestne, regionálne, nadregionálne, cezhraničné a medzinárodné partnerstvá

Východisková situácia

V regióne Liptov by mala po vzore a s využitím skúseností spôsobu organizovania sa v odvetví cestovného ruchu (OOCR - oblastná organizácia cestovného ruchu) a v rozvoji vidieka (MAS - miestna akčná skupina) nastať významná zmena v oblasti vytvárania integrovaného systému územnej spolupráce, najmä podporou a angažovaním aktívnych komunít, budovaním projektových partnerstiev, zlepšením koordinácie medzi inštitúciami verejnej správy, inštitúciami celoživotného vzdelávania a poradenstva, strednými odbornými školami, inštitúciami vysokoškolského vzdelávania, inštitúciami vedy, výskumu a inovácií, podnikateľskými subjektmi a subjektmi neziskového sektora pre vytvorenie územného partnerstva pre udržateľný rozvoj regiónu. Príležitosťou pre posilnenie udržateľného rozvoja je využitie jeho strategickej polohy pre posilňovanie cezhraničnej spolupráce s Poľskom a Českou republikou, zapájanie sa do medzinárodných iniciatív a projektových spoluprác, ako aj prehlbovanie medzinárodných spoluprác v oblastiach posilňujúcich udržateľný rozvoj.

Súčasťou systému územnej spolupráce by malo byť vytváranie a udržanie zdieľaných kapacít pre riadenie regionálneho a miestneho rozvoja, so špecializáciou pre všetky sféry sociálneho a hospodárskeho života regiónu vrátane environmentálnych výziev a spoločného spravovania krajiny.

Opatrenia a typové aktivity

Opatrenie	
5.5.1	Posilňovať miestnu a regionálnu spoluprácu aktérov územnej spolupráce
5.5.2	Posilňovať nadregionálnu, cezhraničnú a medzinárodnú spoluprácu aktérov územnej spolupráce

Poznámka : Opatrenia 5.5.1 sa týka Strategicko - programovej časti pre UMR Liptov

Opatrenie 5.5.1

Posilňovať miestnu a regionálnu spoluprácu aktérov územnej spolupráce

- vytvoriť a udržať zdieľané kapacity pre riadenie regionálneho a miestneho rozvoja v území UMR Liptov,
- podporovať systém spolupráce a transferu know-how pre zavádzanie inovácií vrátane sociálnych inovácií do regionálneho rozvoja a tvorby politík,
- podporovať vznik klastrov, záujmových združení a sieťovania na miestnej a regionálnej úrovni,
- podporovať existujúce miestne záujmové združenia (MAS, OOCR, mikroregióny ai),
- pravidelne organizovať územné a tematické stretnutia aktérov územnej spolupráce v rámci kľúčových sektorov regionálneho rozvoja,

Opatrenie 5.5.2

Posilňovať nadregionálnu, cezhraničnú a medzinárodnú spoluprácu aktérov územnej spolupráce

- posilniť kapacity územnej a záujmovej samosprávy pre medzinárodnú spoluprácu,
- podporovať vznik klastrov, záujmových združení a sieťovania na nadregionálnej a medzinárodnej úrovni,
- podporovať prioritné a kľúčové rozvojové projekty a iniciatívy cezhraničnej spolupráce s Poľskou republikou a Českou republikou,
- aktívne vyhľadávať cezhraničných a medzinárodných projektových partnerov pre aktérov územnej spolupráce a organizovať s nimi pracovné stretnutia,
- byť aktívni v účasti na cezhraničných a medzinárodných odborných podujatiach k prenosu know how a skúseností zo zahraničia do regiónu,
- podporovať spoluprácu s členskými krajinami Karpatského dohovoru (aktivity v rámci jednotlivých protokolov) v kontexte podpory budúcej európskej makroregionálnej stratégie pre Karpatský región.

Kľúčové indikátory úspechu

- Počet nových partnerstiev miestnej, regionálnej, cezhraničnej a medzinárodnej územnej spolupráce v regióne
- Počet aktérov, ktorí sú súčasťou partnerstiev územnej spolupráce
- Počet zrealizovaných podujatí z regionálnymi partnermi
- Počet projektov realizovaných s regionálnymi partnermi
- Počet nových medzinárodných partnerstiev
- Počet realizovaných medzinárodných podujatí
- Počet cezhraničných projektov